

Zonnestroom Producenten Vereniging

De PV-Nieuwsbrief is gratis en wordt uitgebracht door Projectbureau MegaPV. Aan de inhoud kunnen geen rechten ontleend worden. Vermeende fouten graag doorgeven aan de redactie.
Hoofredactie: Hendrik Gommer

PV-Nieuwsbrief

Onafhankelijk en kritisch nieuwsblad voor zonnestroom.

Nr. 14 December 2002

Luchtpanelen op de afsluitdijk

Ging het maar zo gemakkelijk in Nederland met zonne-energie als The Sun Factory en het CDA ons afgelopen weken wilden doen geloven. Je schrijft een brief naar de staatssecretaris van LNV, belt even de Nuon-hoofddirectie en hop je hebt een proefproject van maar liefst 6000 panelen op de Afsluitdijk, met zicht op een totaal van 180.000!

Als je de media mag geloven, is het echt zo gemakkelijk, want het bericht was nog maar bekend of het was op Omrop Fryslan radio en TV een hot item, haalde de voorpagina van de Leeuwarder Courant en kreeg de volgende dag bijna een complete pagina gevuld met reacties. Een week later was ook in de landelijke media te lezen, waaronder Nieuwsblad Stroom, dat er een proefproject op de afsluitdijk gaat komen.

Een prachtig voorbeeld van het mediacircus waar we anno 2002 in terecht gekomen lijken. Je roept iets spectaculairs en de fictiemakers duiken erop alsof het goud is. Mensen met gezond verstand blijken dan haast roependen in de woestijn.

Laten we eens een gedachtenexperiment uitvoeren. Stel dat er inderdaad op deze manier snel een project van 180.000 panelen geregeld kan worden. Het project kost minimaal 120 miljoen euro, het bedrag van de totale bezuinigingen bij VROM in de energiebesparingsfeer voor 2003. Een bedrag dat ook aardig de Friese bijdrage voor de magneetzweeftrein benadert. In de afgelopen twee jaar kwamen er allerlei grote projecten in geldnood en konden daarbij in verschillende gevallen afgeblazen worden. Stad van de Zon ('slechts' 5 MWp) is daarvan het bekendste voorbeeld (hoewel daar inmiddels alsnog financiering voor gevonden lijkt), maar ook een project

voor drie woningbouwcorporaties in het Noorden strandde vanwege geldgebrek, het dorpshuizenproject in Friesland werd maar voor 10% gerealiseerd, etc. Voor het geld van het proefproject op de Afsluitdijk zouden al deze projecten alsnog gered kunnen worden! Maar een project op de Afsluitdijk klinkt spectaculair, dus de staatssecretaris geeft toch 120 miljoen euro om het project te realiseren. Het geld dat haar CDA-collega van VROM juist bezuinigd heeft, 'omdat er in zware tijden minder geld over is voor het milieu'. En het CDA is opeens voor 180.000 zonnepanelen op de Afsluitdijk, terwijl ze de afgelopen maanden praktisch alle andere grote projecten op het gebied van PV om zeep hebben geholpen met het regeerakkoord. Theoretisch kán het natuurlijk..., maar voor de rest klinkt het als waanzin.

The Sun Factory claimt nu dat Nuon op 'concernniveau' zich achter dit plan heeft geschaard en daardoor zal het 'project vast wel gerealiseerd worden'. Bij velen in de PV-wereld doemen scenario's als die van de Floriade weer op. De Nuon-directie praat even met een minister en daar floept 10 miljoen euro uit een hoge hoed. Gelukkig blijkt bij kritisch navragen dat Nuon alleen maar een 'gesprek over de Afsluitdijk' heeft toegezegd. Gelukkig ook blijkt de staatssecretaris in een brief te stellen dat ze 'in beginsel positief staat tegenover een onderzoek naar een proefproject op de Afsluitdijk'. The Sun Factory schermt in een krantenartikel met Europese subsidies die nog aangevraagd blijken te moeten worden en het CDA gaf op Omrop Fryslân al toe, dan het ook wel eens pas 2040 kan worden voordat die panelen er komen.

De vraag is bovendien uit strategisch oogpunt of we nu al panelen op de Afsluitdijk moeten willen. Wat is het leereffect ervan? Als ze er eenmaal liggen, liggen ze er en we hebben maar één Afsluitdijk. Investeer je daarentegen voor 18 MWp in de gebouwde omgeving, dan is dat een prachtig praktijkexperiment voor de nog mogelijk 15.000 MWp op de overige daken. Dan is de benodigde 120 miljoen niet alleen voor een statusobject, maar draagt het ook bij aan kennisverwerving en ervaring voor toekomstige PV-projecten.

De meeste leveranciers weten inmiddels: pas als de handtekening voor een opdracht binnen is, is de opdracht een feit. Tot die tijd zijn het slechts lichtpanelen en kun je pers beter even op een afstand houden. En liever 1 paneel op het dak dan 10 in de lucht. Nederland kan haar zoveelste PV-zeperd in de annalen bijschrijven.
(zie ook www.grienlinks.nl)

Openbare verlichting op licht-energie

Gelukkig zijn er in deze barre tijden ook nog leuke berichten te melden dankzij de inzendingen van lezers.

Lightronics meldde ons een nieuwe openbare verlichting te hebben ontwikkeld: Mistral Stand Alone (MSA). Het systeem bestaat uit een besturing met diverse opties en zonnepanelen voor de opwekking van energie. Voor de back-up van de energie is de MSA uitgerust met onderhoudsvrije batterijen. De verlichting wordt gerealiseerd door de Mistral, een fraai opschuifarmatuur uitgerust met een optiek die zorgt voor efficiënte verlichting. Normaliter bestaat openbare verlichting uit een mast met een aparte kast voor de energievoorziening. In de MSA is alles geïntegreerd in de mast waardoor de armatuur eenvoudig te plaatsen is. De MSA heeft tot doel het openbare leven in een landelijke omgeving bij duisternis (circa 4.100 uur per jaar) zo goed mogelijk te laten functioneren. Juist daar is de lantarenpaal interessant, ook zonder subsidies.

Voor meer informatie kunt u contact met Lightronics opnemen, tel. 0416-568600 of de website bezoeken: www.lightronics.nl

Echte Energie verklaart Essent de oorlog

'Ga weg bij Essent en word klant bij een energiebedrijf dat het milieu wel serieus neemt: Echte Energie.' Dat is de slogan waar World Information Service on Energy (WISE), gesteund door het NCDO het energiebedrijf van kandidaat-Tweede Kamerlid Diederik Samsom promoot (zie ook www.neebedankt.nl). 'Echte Energie spreekt Essent heel duidelijk aan op haar keuze atoomstroom te verkopen.' En zo blijkt Echte Energie door toedoen van Samsom in enkele maanden tijd omgetoverd tot een commerciële actiegroep. Na de GroenLinks-actie waarin Essent en Nuon al als 'watjes' aan de kant werden geschoven als het gaat om terugleververgoedingen, blijkt nu Echte Energie het enige energiebedrijf dat schone stroom kan leveren. Samsom gaat per januari weg bij Echte Energie, want staat op nummer 7 op de landelijke lijst van de PvdA. Wij zijn benieuwd of Echte Energie de ingeslagen weg zal kunnen volhouden. Oorlog met Essent, alleen schone energie, een terugleververgoeding van 24 eurocent én bovendien nog een half eurocent per kWh goedkoper dan de rest. In elk geval is er heel wat los gemaakt. Het wachten is op het gerenommeerde energiebedrijf dat de betere ideeën overneemt.

Ook de Vereniging Zonnestroom (van het Solar Service Bureau en Stroomwerk BV te Deventer) leek zich achter de oorlog met Essent te scharen. Volgens WISE zou zij 'haar relatie met Essent voorlopig verbroken' hebben en 'beveelt nu alleen nog Echte Energie aan voor de terugleververgoeding.' Maar dit was 'foute boel' naar de woorden van de Stroomwerk-directie, zodat men daags erna met een verklaring kwam:

'Door een fout bij WISE is een foutieve tekst aangeleverd bij de drukker van de Atoomstroombrief no 3. Uit de betreffende tekst zou kunnen worden opgemaakt dat de Vereniging Zonnestroom exclusief met Echte Energie zou samenwerken en haar banden met Essent zou hebben verbroken. Niets is minder waar.

De Vereniging Zonnestroom is van mening dat de enige zekere methode om schone energie in huis te krijgen, is door zelf je eigen Zonnestroom systeem op je eigen dak te plaatsen.

(...)

Een veel grotere impact zou het hebben als NUON, Essent, Eneco en anderen daadwerkelijk met een heldere terugleververgoeding zouden komen. (...) De realiteit is nu zo dat Echte Energie de eerste was met een heldere terugleververgoeding. Dit is een stimulans te meer om andere energiedistributiebedrijven aan te zetten om ook met een goede regeling te komen en daar waar mogelijk deze bedrijven te ondersteunen met informatie van Zonnestroomgebruikers. Het verbreken van de banden met een energiebedrijf, dat werkt aan stimulering van Zonnestroom, past niet in de doelstelling van de Vereniging Zonnestroom.'

Meer dak onder de zon voor woningbouwcorporaties

De houding van woningbouwcorporaties ten opzichte van PV is nog steeds erg afwachtend. Naar onze mening onterecht, mits men er naar streeft het eigen project nog in 2003 te realiseren.

Vooraf in het verzorgingsgebied van Nuon en Eneco zijn er dan nog interessante financieringsmogelijkheden. Snelle actie is dus geboden. Met een subsidie van 3,85 euro van de rijksoverheid, nog steeds dalende prijzen en hogere terugleververgoedingen zijn er goede mogelijkheden voor woningbouwcorporaties om grotere projecten te realiseren. Daarbij is het

wel van belang om de projecten zo groot mogelijk op te zetten, zodat de plaatsing efficiënt kan plaatsvinden. Als alles goed op elkaar is afgestemd, zijn terugverdiëntijden van 15 jaar mogelijk. Vandaar dat er met subsidiegelden van Novem nu een nationale campagne voor woningbouwcorporaties is gestart. Eind november kregen alle woningbouwcorporaties al informatie hierover toegestuurd en er is inmiddels een website gereed:

www.meerdakonderdezoon.org

Wie zal het eerst het goede voorbeeld van St Joseph Apeldoorn volgen en de volgende wijk volleggen met zonnepanelen?

'Geblunder met energiesubsidies'

Daarmee kopte het Algemeen Dagblad van 27 november. 'Leveranciers gebruiken een verkeerd aanmeldingsformulier, waardoor honderden huishoudens een subsidie van honderden euro's mislopen.' Het zou om een honderdtal gedupeerde Rotterdammers gaan. Hoewel wij de bron niet hebben kunnen achterhalen, is wel duidelijk dat men doelt op de inschrijvingsformulieren van BeldeZon en Eneco. Eneco heeft volgens de krant al toegezegd de schade te compenseren. Dat de inschrijvingsformulieren inderdaad niet deugen, meldden wij al in de vorige nieuwsbrief en is inmiddels door de staatssecretaris van Financiën bevestigd middels een beschikking. 'Ook in het geval van de variant waarbij de koop van PV-panelen wordt gesloten onder de opschortende voorwaarde dat belanghebbende het recht heeft van de koop af te zien indien het EPA niet leidt tot een positief advies ten aanzien van de PV-panelen (...) wordt niet voldaan aan de gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor de bonus.'

De volledige tekst is op te vragen bij het Energieteam Belastingen te Emmen. De afgekeurde tekst is door BeldeZon o.a. gebruikt in acties met gemeenten en GroenLinks. Inschrijvers via de website maakten het hele jaar al gebruik van een formulier dat al in augustus werd afgewezen door de rechter. Het ziet er inderdaad naar uit dat het Ecofys/Ecostream behoorlijk geblunderd heeft.

Ondertussen is de overheid ook voldoende te verwijten. Sinds het breed gedragen PV-manifest is aangeboden, heeft men het 'blunderen' in een hogere versnelling gezet. Dat de subsidieregelingen voor PV sinds mei 2001 elk kwartaal zijn aangepast en verslechterd, is niet overdreven.

Bovendien zijn de subsidie-maatregelen gespeend van praktijkzin. De EPA moet voor de opdracht zijn uitgebracht, maar de realiteit is dat de meeste EPA's worden uitgevoerd, nadat men het plan heeft opgevat om tot aanschaf over te gaan. De soms 40 pagina's tellende EPA-rapporten, die standaard uit de computer rollen, zijn verder volstrekt onleesbaar voor professionals en zeker voor leken. De EPA's zijn niet volledig: als je niet vraagt of men PV of de warmtepomp erbij vermeldt, slaat de adviseur dat gewoon over. Je loopt als burger grote kans een deel van de subsidie (meestal honderden tot duizenden euro's) mis te lopen, doordat de belastingdienst pas achteraf oordeelt.

Maar ook het investeringsklimaat raakt kant nog wal. Van de ene op de andere dag werden VAMIL en EIA stopgezet. De EPA-bonus wordt plots van 25 naar 10% teruggebracht. Er is geen sprake van een algemeen geldende en heldere terugleververgoeding en zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Waarom PV in Nederland maar niet van de grond wil komen en in Duitsland al 300 MW is gerealiseerd? Als er een parlementaire enquête over zonnestroom zou komen (maar daar is het belang helaas niet groot genoeg voor), zouden de kijkers constant naast hun stoel liggen van verbazing. Daarom!

Wild west in PV-Nederland
Column van Hendrik

Vrijwel iedere nieuwsbrief moet ik melding maken van een nieuwe blunder in PV-land, soms wel twee. De vorige nieuwsbrief weet ik het aan de combinatie van idealisme en winstbejag. Deze week deed iemand mij de vergelijking aan de hand met een grote hoeveelheid ratten in een veel te klein hokje. Geef je ze voldoende voedsel, dan gaat het wel goed, maar neem je bijna al het voer weg, dan springen ze de lucht in en bijten ze elkaar tot bloedens toe. Er blijkt zelfs een boekje op de markt te zijn gebracht met de titel: 'Hoe word ik een rat?'

Nederland heeft een PV-markt van rond de 4 MWp/jaar en inmiddels een dertigtal leveranciers die elk gemakkelijk een 1 MWp/jaar kunnen leveren. PV is populair en iedereen wil daar wel wat mee doen. Met de bezuinigingen van afgelopen Prinsjesdag is er een 'Survival of the fittest' begonnen, zodat we er niet verbaasd van moeten staan als er nog meer capriolen bekend worden de komende maanden. En dat terwijl het zo mooi had kunnen zijn: twee jaar geleden wekte de overheid nog de suggestie dat men wel wilde meedenken aan een plan voor 500 MWp in 2007. In zo'n plan had zelfs de Afsluitdijk gepast. Maar CDA, PvdA en VVD wilden wat anders: we laten het over aan de markt! Wie Lord of the Flies gelezen heeft, weet waar 'de markt' toe in staat is.

Ik heb ruim een jaar geleden een map aangelegd met de titel 'Zwartboek PV'. Die pulde binnen enkele maanden uit. Daarom heb ik er maar een aan toegevoegd onder de titel 'Wild West PV' en ook die begint alweer uit zijn voegen te raken. Alle hoop is gericht op de nieuwe branchevereniging om orde op zaken te stellen, hoewel...

Een week na het verschijnen van de laatste nieuwsbrief kreeg ik een persoonlijk bericht van de woordvoerder van Econcern, Michiel van Schalkwijk.

'Uiteraard verwelkomen wij (Van Schalkwijk spreekt hier namens de branchevereniging in oprichting) iedereen die zich in wil zetten voor de goede zaak, om het belang van alle marktpartijen te vertegenwoordigen. De laatste nieuwsbrieven dragen daar niet toe bij. De conclusies die getrokken worden uit de uitspraken van de belastingdienst zijn onwaar. De relaties die gelegd worden tussen Solaris en BeldeZon zijn onjuist. Wat Gommer schrijft over onze vermeende afhankelijkheid is niet waar. Wij worden onterecht in een kwaad daglicht gesteld. Ook de manier waarop onze klant GroenLinks bestookt wordt met onjuiste informatie is zeer onfris. De argumenten tegen 'hobby-systemen' staan niet ten dienste van een aantal grote partijen in de markt.

Ik wil voorstellen om maandag aanstaande een code of conduct af te spreken. We hebben afgesproken dat een branche-vereniging al haar leden zal vertegenwoordigen en hun belangen zal behartigen. Ook degenen die helpen bij de voorbereiding (interim bestuur) moeten dit uitdragen. Het kan niet zo zijn dat daarin mensen zitten die tegelijkertijd aan de ene kant dit pretenderen en aan de andere kant zich sterk uitspreken tégen een belangrijk deel van de markt (hobby-systemen) en hun gifpijlen richten op hun collega's.

Ik denk dat we alleen kunnen samenwerken als we afspreken dat we dat niet doen. Dat leden van de branche-vereniging, of in ieder geval van het (interim) bestuur, zich alleen naar buiten toe uiten met uitspraken die in het belang zijn van alle partijen in de PV markt en dus niet bepaalde partijen kunnen schaden.'

De tendens is duidelijk. Naar de mening van Econcern kan er vanuit de branchevereniging geen

kritiek zijn op een gekozen strategie en/of partijen die zich bij herhaling onttrekken aan de regels. Het belang van de grote bedrijven mag niet geschaad worden. Dat een grootschalige invoering van PV gepaard dient te gaan met een open en eerlijke markt schijnt er niet toe te doen.

Na overleg met de voorzitter van het interim-bestuur heb ik me daarom teruggetrokken uit het interim-bestuur. Het PV-manifest, waar ik initiatiefnemer van was, was immers juist bedoeld om een gezonde en eerlijke markt te krijgen, niet om de individuele belangen van grote concerns te behartigen. Door niet in het interim-bestuur zitting te nemen, kan de PV-nieuwsbrief kritisch blijven, ook ten aanzien van de op te richten branchevereniging. We zullen de gang van zaken dus kritisch blijven volgen.

DTe tikt netwerkbeheerders op de vingers

We meldden al eerder in de nieuwsbrief dat de overstap van het ene energiebedrijf op het andere soms bijzonder lang duurt en vaak ook wordt afgewezen. Zo duurde de overstap bij De Groene Leguaan van Nuon naar Greenchoice maar liefst 8 maanden! Een periode waarin er nog weer heel wat verbeterde voor terugleververgoedingen. Toezichthouder voor de energiemarkt DTe heeft daarvoor Nuon, Essent en NRE berispt. De overstap moet soepeler en sneller. Dat is goed nieuws voor degenen die graag snel van hogere terugleververgoedingen bij een ander energiebedrijf willen profiteren. (zie ook www.energiemanagement.net)

'Windenergie zit gevangen in onderzoek'

Zo kopte de Leeuwarder Courant op 26 november 2002 naar aanleiding van een ANP bericht. 'Windenergie is in Nederland nooit echt van de grond gekomen omdat het beleid teveel was gericht op technologische doorbraken. Dat concludeert innovatiewetenschapper L. Kamp die promoveerde aan de Universiteit Utrecht. Windenergie leidde tot veel wetenschappelijk onderzoek en een goede internationale positie van de Nederlandse windenergieonderzoekers. De resultaten van het wetenschappelijk onderzoek werden echter nauwelijks gebruikt door de Nederlandse windturbineproducenten. Denemarken benadrukte het 'leren gebruiken' tijdens de technologische ontwikkeling.'

In het bovenstaande stukje kan men voor windenergie ook zon-PV invullen. Ook daar ligt al jaren de nadruk op innovatie, terwijl de nieuwe producten, processen nauwelijks van de grond komen. Voor zonne-energie zijn de 'haalbaarheidsonderzoeken' van Novem berucht, waar Novem zich letterlijk op het standpunt stelt dat een 'toets aan de praktijk niet behoort tot het onderzoek'. Er moeten inmiddels honderden haalbaarheidsonderzoeken in de kelders van Novem liggen waar in de praktijk niets mee gedaan wordt omdat het studeerkameronderzoeken zijn. Maar ook in het verleden kreeg men bij Novem subsidie als er sprake was van 'iets nieuws'. Gevolg: allerlei nieuwe producten die nooit aan marktintroductie toekwamen.

Een gezonde industrie produceert zoveel, dat daaruit de innovatie wordt betaald. In Nederland lijken we het omgekeerde te proberen.

Novem wijst subsidie-aanvraag voor PV-nieuwsbrief af

In een eerdere nieuwsbrief werd al gemeld dat er pogingen gedaan werden om de PV-nieuwsbrief te professionaliseren. Daarvoor is een periodieke schriftelijke uitgave nodig en een bredere redactie, die gebruik kan maken van diverse journalisten. Hierdoor kan de onafhankelijkheid van de nieuwsbrief vergroot worden en de onderwerpen verbreed. Bovendien

is politieke onafhankelijkheid niet meer gewaarborgd nu Hendrik Gommer kandidaat statenlid voor GroenLinks is geworden. Hoewel het begrip onafhankelijkheid inmiddels al net zo verwaterd is als het begrip duurzaam, wilden we daar toch naar blijven streven.

Inmiddels is de subsidie-aanvraag echter afgewezen door Novem, omdat de 'bijdrage aan de programmadoelstellingen onvoldoende betekenisvol is.'

MegaPV en Ecologic zijn tegen deze beslissing in beroep gegaan, vooral vanwege het bijzonder subjectieve gehalte van de beoordeling. Het feit dat het aantal abonnees (waaronder alle belangrijke spelers in de PV-markt) op de nieuwsbrief wekelijks met 5 toeneemt, zonder noemenswaardige acquisitie, toont aan dat er wel degelijk behoefte is aan een dergelijk medium. Overigens wordt er op dit moment een onderzoek uitgevoerd naar de duidelijkheid van o.a. de beoordelingscriteria bij Novem.

MEP voor PV gaat iets omhoog

Staatssecretaris Wijn van Economische Zaken heeft de kWh-subsidies in de MEP verhoogd. Zo is de vergoeding voor windenergie op land verdubbeld. De vergoeding voor zonnestroom komt op 6,8 eurocent. Dit laatste is echter nog geen 20% van wat nodig is. Ook is het nog onduidelijk of hiermee terugleververgoedingen omhoog kunnen. De zonne-energie-markt is voor alles gebaat bij lange termijn terugleververgoedingen voor iedereen en alle systemen. Zodoende is dus ook de verbeterde MEP-regeling vooralsnog geen goed nieuws voor PV.

BeldeZon levert vreemde configuratie

BeldeZon levert in diverse acties Solarworld-panels (150 Wp) gecombineerd met een OK4 van NKF (85 Wp). Hierdoor is er sprake van een overdimensionering van maar liefst 76%. Uit onderzoeken in het verleden bleek dat een overdimensionering van 10-20% gunstige resultaten oplevert doordat de opbrengst bij lagere lichtinval dan hoger is (inverter schakelt sneller aan). Maar 76 %, kan dat? Wij vroegen het aan de leverancier van de inverters.

'Het aansluiten van zonnepanelen met hogere vermogens dan 100 -120 Wp op de OK4 inverter moet in principe geen problemen geven. Wanneer de OK4 gevoed wordt met bijvoorbeeld een zonnepaneel van 140 of 150 Wp zal de inverter AC-zijdig toch maar maximaal zo'n 90 Watt terugleveren aan het net. De OK4 is uitgerust met 2 regelcircuits die ervoor zorgen dat de inverter niet meer DC-vermogen opneemt dan dat de inverter maximaal kan omzetten. Deze regelsystemen grijpen in als de DC stroom te hoog wordt en/of wanneer de inverter te warm wordt.

Door de overdimensionering zal de inverter bij schemering sneller opstarten en later afschakelen. Dit compenseert ruimschoots het vermogensverlies op jaarbasis dat optreedt door het terugregelen bij hoge instraling.'

Ook meldt NKF dat het de levensduur van de inverter niet ten goede zal komen. Dit laatste baart ons zorgen. Weliswaar is de officiële levensduur van inverters 20 jaar, maar in de praktijk ligt dat meestal anders. In Stavoren is de ervaring dat zo'n 25% van de inverters binnen drie jaar problemen geven, bij normale dimensionering. Gelukkig geeft NKF over het algemeen 5 jaar fabrieksgarantie.

Ook kunnen vraagtekens gezet worden bij de opbrengst. Voorzover ons bekend zijn er geen metingen met dergelijke grote overdimensioneringen. We houden ons aanbevolen voor praktijkervaringen, omdat hier natuurlijk wel een aardige kostenbesparing te halen is, als het

werkt.

Sun Factory wint Award

Klaas Hoekstra heeft voor The Sun Factory de "Award of Excellence in Innovation and Creativity" gewonnen tijdens de WYBA conferentie (World Young Business Achiever) op de Filipijnen in Manila!

The Sun Factory was in 2000 een initiatief van Henkjan Marsman en is inmiddels een zelfstandig bedrijf waarvan Klaas Hoekstra directeur is en Hoekstra Sûwald mede-aandeelhouder. Klaas Hoekstra ontwikkelde de afgelopen twee jaar o.a. het IsoPV-systeem waarvan enkele proefopstellingen in Harderwijk zijn aangebracht en esthetisch fraaie zwarte panelen. Ook ontwikkelde The Sun Factory dragende elementen voor op het platte dak en werkte het aan standaardisatie van dakvullende systemen voor bestaande daken.

Diederik Samsom kandidaat Tweede Kamerlijst

Diederik Samsom is inmiddels flink gestegen op de kandidatenlijst van de PvdA. Van 33 bij de kamerverkiezingen in mei, naar plaats 7 nu. Bij Nova verklaarde hij zijn keuze voor de PvdA i.p.v. GroenLinks met de opmerking dat 'GroenLinks vooral denkt vanuit het milieu'. Samsom wil zich ook 'met andere zaken bezig gaan houden'. Vermoedelijk heeft Samsom het verkiezingsprogramma van GroenLinks nog niet gelezen en zal hij vooral gekozen hebben voor de PvdA omdat je als voorstander van duurzame energie bij de PvdA nog kan opvallen... Hoe dan ook: na 22 januari heeft de kamer er weer een gedreven voorvechter van duurzame energie in de Tweede Kamer bij. Dit opgeteld bij het feit dat het CDA de Afsluitdijk al wil vullen met zonnepanelen en GroenLinks al jaren geleden met het 50.000 dakenplan kwam, kunnen we een gouden toekomst voor zonne-energie verwachten bij een centrum-links kabinet van CDA-PvdA-GroenLinks!

Hendrik Gommer op kandidatenlijst statenverkiezingen

Hendrik Gommer is door GroenLinks Friesland op nummer 6 van de kandidatenlijst gezet. 'De afgelopen twee jaar ben ik bijna alle vertrouwen in de overheid kwijt geraakt. Dat geeft een bijzonder onveilig gevoel. Door me nu parttime met de politiek bezig te houden, wil ik kijken of ik mezelf en de Friese burger kan helpen weer iets van het oude vertrouwen terug te krijgen.' De provinciale politiek in Friesland kán veel invloed hebben op duurzame ontwikkelingen. Gommer hoopt zijn non-conformisme in de politiek meer uit te kunnen buiten. Voornaamste uitdaging: 'mijn geduld oefenen'. Gommer wil ook meer aandacht vragen voor noodvoorzieningen bij overstromingen. 'De invoering van duurzame energie gaat te traag om de voeten droog te houden.' Ook als de verkiezingen gunstig

Nr. 13 November 2002

Belastingdienst maakt bezwaar tegen bestelformulieren

Op 7 november 2002 heeft de belastingdienst het volgende laten weten:

In het geval van bestelformulieren voor PV-panelen, waarbij tevens een EPA wordt aangevraagd al dan niet met een ontbindende voorwaarde, 'wordt niet aan de gestelde voorwaarden voldaan om in aanmerking te komen voor een EPA-bonus. Immers om daarvoor in aanmerking te komen

moet de betreffende maatregel zijn gebaseerd op een EPA. Dat betekent dat het EPA moet zijn aangebracht, dat wil zeggen opgemaakt, gedateerd en ondertekend, alvorens men een koopovereenkomst sluit voor een bepaalde - in die EPA geadviseerde - maatregel. In dit geval dient het EPA er slechts toe de koop te ontbinden.'

De genoemde bestelformulieren werden het afgelopen jaar o.a. door Eneco, BeldeZon en zeer recentelijk 'Grijpuwzon' gebruikt (zie verderop). Wat er zal gebeuren met de 'ten onrechte' geclaimde EPA-bonussen is nog niet bekend. Al in onze nieuwsbrief van april maakten we melding van dit probleem. Halverwege augustus deed de rechter uitspraak en verklaarde dat de EPA-bonus niet mag worden uitgekeerd als de panelen gelijk besteld zijn met de aanvraag voor een EPA.

BeldeZon had de afgelopen maanden een belangrijk concurrentievoordeel doordat men snelle acties kon opzetten. Het lijkt erop dat de opzet van deze acties dus tegen de wet is. Meer hierover verderop in de nieuwsbrief.

Voorstel MEP bekend en bijna controversieel verklaard

Op vrijdag 1 november heeft het ministerie van EZ het voorstel voor de MEP gepubliceerd. De reacties uit de duurzame wereld waren verontwaardigd. Vooral de subsidie voor windmolens op het land (2,5 eurocent/kWh) stuitte op verzet. De subsidie voor zonnestroom (5 eurocent/kWh) benadert zelfs niet de 40 eurocent waar de DE-koepel om gevraagd had. De verwachting is dat de terugleververgoeding van energiebedrijven voor zonnestroom door deze subsidie niet of nauwelijks omhoog gaat, omdat op andere fronten weer meer kosten gemaakt moeten worden. Het gevolg is dat het erop lijkt de behandeling van het MEP-voorstel niet doorgaat met dit kabinet. Minister Hoogvorst had al gezegd dat hij een alternatief achter de hand had, terwijl Minister Balkenende het had over 'nieuwe informatie waardoor het plan opnieuw bekeken moet worden.'

PV en financieel rendement

De markt van terugleververgoedingen trekt aan. Maar door alle verschillende manieren van berekenen, is nauwelijks meer een goede vergelijking te maken. Een voorbeeld.

Greenchoice heeft een lagere groene stroomprijs: 1 eurocent lager in het geval dat men voor biomassa kiest.

Een gemiddeld huishouden gebruikt 3500 kWh/jaar en laten we zeggen dat er 600 Wp op het dak ligt. Dit levert 450 kWh/jaar.

Greenchoice verrekent de opbrengst van de panelen met het dagtarief. Laten we dat even stellen op 15 eurocent. Bij Greenchoice betaal je dus per jaar $(3500-450) \times 0,15 = 457,5$ euro.

Echte Energie betaalt maar liefst 7 eurocent per geleverde kWh, maar is 0,5 eurocent duurder.

Bij Echte Energie betaal je dus per jaar $(3500-450) \times 0,155 - 450 \times 0,07 = 441,5$ euro.

Nuon geeft 20 eurocent teruggeleverde kWh bij kleine en grote systemen, maar daar staat weer tegenover dan men bereid is de terugleververgoeding voor meerdere jaren vast te zetten.

Daarnaast krijgt met in het Nuon-gebied 0,6 euro/Wp extra subsidie.

Essent geeft 22,5 eurocent/kWh zolang men onder de 1000 Wp blijft.

Tot pakweg 250 Wp ben je goedkoper uit bij Greenchoice, daarboven bij Echte Energie. Bij

kleinere systemen weegt de prijs van de gebruikte stroom t.o.v. de geleverde stroom zwaar mee.

Misschien moeten energiebedrijven komen tot afspraken over terugleververgoedingen, zodat ze gemakkelijker te vergelijken zijn.

Oprichtingsvergadering PV-brancheorganisatie

Op 31 oktober 2002 vond de oprichtingsvergadering voor de PV-brancheorganisatie plaats. Daarin is besloten dat de brancheorganisatie onder de vlag van Holland Solar zal functioneren, maar dat zij zelfstandig naar buiten moet kunnen treden. Het Holland Solarbestuur zelf zal zich beperken tot algemene taken. Holland Solar neemt op haar beurt deel aan de DE-koepel, waarin vijf branche-organisaties samenwerken. Algemeen doel: generieke vergroting van de Duurzame Energie-markt en streven naar een consistent overheidsbeleid.

Een interim-bestuur een plan van aanpak opstellen en de hoofdlijnen presenteren aan de potentiële deelnemers. Vooralnog zijn daarin opgenomen: Wim Sinke (voorzitter), Frans van den Heuvel (Scheuten Solar), Michiel van Schalkwijk (Econcern), een vertegenwoordiger van Nuon en Hendrik Gommer (Projectbureau MegaPV). Verdere versterking is welkom, maar was ter plekke niet beschikbaar.

De oprichting van een breed gedragen brancheorganisatie moet de stap mogelijk maken van een pioniersfase naar die van een professionele sector.

Gezocht

Energiebedrijven die een hoge terugleververgoeding bieden en (boven de 20 eurocent/kWh) ook voor PV-systemen boven de 2000 Wp, mee willen werken aan een campagne voor dakvullende systemen, waarbij een 10-tal gerenommeerde leveranciers betrokken zijn en bereid zijn hun eigen adressenbestand daarvoor in te zetten.

Een mailtje aan info@megapv.nl met de contactpersoon is voldoende. Er wordt contact met u opgenomen voor nadere informatie.

Top 50 solar gemakkelijk te manipuleren

In PV-nieuwsbrief nummer 4 meldde MySolar dat het volgens haar nauwelijks mogelijk was om de Top 50 Solar te manipuleren. Dit op verzoek van Projectbureau MegaPV, omdat er van verschillende kanten de vraagtekens waren gerezen over bijvoorbeeld de positie van Lenco Zonweringen (constant op 2 of 3).

Onlangs kreeg het projectbureau echter een telefoontje van een leverancier. Hij vroeg om de website van de Top 50 Solar te bekijken en voorspelde binnen drie minuten zijn teller 25 hits hoger te krijgen. Dat bleek inderdaad te gebeuren. Helaas heeft hij niet verteld hoe hij het deed, maar het bewijs was geleverd.

Overigens bleek Lenco de teller op de hoofdpagina te hebben staan. Inmiddels staat die op de PV-pagina, waardoor Lenco fors gezakt is.

Hoe Solaris tot BeldeZon werd

Of: van ideaal naar commercie

Inleiding

De vorige nieuwsbrief over BeldeZon heeft veel losgemaakt. Van een verontwaardigde reactie tot faxen, mails en telefoontjes, die een soort van beerput deden vermoeden. Persoonlijk geloof ik niet in complottheorieën. Waar dingen fout gaan, komt dat meestal door naïviteit en/of dommigheid. Het overgrote deel van de mensen neemt actie met de beste bedoelingen. Het zijn vaak de processen die scheefgroei ongemerkt veroorzaken. Daarom een laatste poging om alles op een rij te krijgen, waarna wat ons betreft de discussie is gesloten. Ongetwijfeld kunnen er fouten in geslopen zijn, want zelfs het duurbetaalde NIOD blijkt steken te laten vallen, maar de tekst is ter controle aan alle betrokken partijen voorgelegd en indien nodig bijgesteld.

In een complexe samenleving waar de regels zo ondoorgrondelijk zijn dat niemand meer precies weet wat wel en niet mag, gebeuren veel dingen waarvan je je kunt afvragen: 'Moet dat nou zo?' Komen er zaken naar boven die eigenlijk niet kunnen, dan kost het veel moeite en geld om de vinger op de zere plek te leggen. Bovendien wordt al gauw door betrokkenen gesteld dat je je tijd beter nuttig kunt besteden, beter opbouwend en niet als een intrigant of querulant de zaken moet uitpluizen omdat daarmee uiteindelijk iedereen verliest.

En als je dan echt ervan overtuigd bent dat er dingen niet in de haak zijn, ga je aan je eigen gezonde verstand twijfelen. Zijn zij nou gek of ben ik het. Als je voor het eerst onrecht aan de kaak stelt, dan doe je het in je broek bij het verzenden van het artikel en je denkt: 'Hopelijk leest niemand dit,' maar ondertussen vind je wel dat je het moest schrijven. Het is het dilemma van de profeet, van de klokkenluider, de schrijver. Spreken, op het gevaar af dat je wordt uitgekotst door de samenleving, 'die zo lekker bezig was'.

Naar mijn stellige overtuiging heeft een samenleving als de onze echter klokkenluiders nodig. Luizen in de pels, zeurpieten, van die vasthoudende types die zich niet laten afschrikken door mooie praatjes en intimidaties. Lui die het middel even belangrijk vinden als het doel, omdat het doel nooit bereikt zal worden, maar juist het middel datgene is waar we dagelijks mee te maken hebben.

Dit is de belangrijkste reden achter het verslag hieronder. De hele wereld onder de zonnepanelen, waarbij de CO₂-uitstoot tot nul is gereduceerd en zelfs geen kerncentrales meer nodig zijn. Dat is het doel. Maar de reden waarom we naar dat doel streven, is de waarde van rechtvaardigheid voor mens en natuur. Als we in ons streven naar het doel de rechtvaardigheid uit het oog verliezen, waar zijn we dan mee bezig?

Wat is het doel van dit verslag? Vooral schoon schip maken. Ieder beestje de juiste naam geven, daarmee begint iedere analyse en daar ligt de basis van iedere orde. De stap van hobbymarkt naar volwassen markt vereist duidelijkheid.

Laat de lezer zich ervan bewust zijn dat objectieve geschiedschrijving niet mogelijk is en zelf zijn oordeel over de schrijver en vooral het geschrevene vellen.

Solaris

Het verhaal gaat terug naar 1998 toen de Solaris-campagne van start ging. Deze campagne was een initiatief van Greenpeace en Ecofys noemt zichzelf 'mede-initiator'. De campagne werd getrokken door Diederik Samsom en Sander van Egmond, op dat moment campaigners Duurzame Energie bij Greenpeace. Jonge gedreven mensen met oog voor een schone toekomst. Doel 20.000 panelen, opdat de prijs per paneel naar 1000 gulden zou dalen. Dit doel werd bereikt, weliswaar niet door een daling van de productieprij, maar wel door het binnenslepen van subsidies. Veel kennis van zaken was bij de ideële organisatie niet aanwezig, zodat

professionele begeleiding nodig was. Greenpeace zocht naar een onafhankelijke partner en vond deze in Ecofys B.V. Vanwege haar ideële karakter wilde Greenpeace ook zoveel mogelijk leveranciers erbij betrekken, maar vind je weg maar eens in het doolhof van aanbieders. Zo bleven er uiteindelijk vier partijen over: het consortium Ecofys/Stork/Rabobank, de combinatie Nuon/Stroomwerk, Sunpower (o.a. Remu en Eneco) en Buro Wilders.

Greenpeace, ervaren in de korte acties, maar minder bedreven in marktintroducties, kwam niet verder dan een intentieverklaring met enkele partijen en maakte verder mondelinge afspraken en afspraken per mail. Er werd vooraf geen einddatum voor de campagne afgesproken en de naam Solaris bleek niet gedeponerd te kunnen worden anders dan 'Greenpeace Solaris'. Ook werd geen toewijzingsprotocol opgesteld, zodat de toewijzing aan de partijen min of meer met de natte vinger gebeurde.

Al gauw vielen Buro Wilders ('te klein voor zo'n grote campagne') en Sunpower (alleen vier panelen-systeem) buiten de boot, zodat het merendeel van de leads naar Nuon en Ecofys ging. Nuon delegeerde de plaatsing naar Stroomwerk en sloot de campagne na enige tijd af met een uitgebreid verslag naar Greenpeace. Ecofys riep Ecostream in het leven om de dienstverlening t.b.v. projecten als Solaris professioneel op te kunnen pakken. Ecostream werd een aparte BV binnen het Econcern, waar ook Ecofys en Econergy deel van uitmaken.

Begin 2000 besloot Greenpeace nog eens een laatste mailing de deur uit te doen naar zo'n 15.000 adressen. Op hetzelfde moment besloot men iedereen voortaan rechtstreeks door te sturen naar Ecostream. Dit onder de voorwaarde dat Ecostream haar leads niet alleen naar Stork zou sturen, maar ook naar Buro Wilders. Dit was een voorstel van Stork geweest om Buro Wilders tegemoet te komen. In het gedrang van de grote partijen was Buro Wilders immers gedupeerd: Wilders kreeg geen leads meer van Greenpeace en bovendien werden al zijn klanten weggezogen door de actie van het ideële Greenpeace. Door deze mailing kon dit onrecht rechtgetrokken worden.

Partijen verklaarden zich akkoord en de antwoordkaarten gingen rechtstreeks naar Ecostream.

Op dat moment verkeerde Greenpeace (Sander van Egmond) in de veronderstelling dat Ecostream en Ecofys hetzelfde zijn en dus onafhankelijk. Ook stelde men dat de klanten slechts éénmalig in het kader van de Solaris-campagne aangeschreven mochten worden. Pas 2 1/2 maand na de verzending van de mailing kreeg Wilders de leads, die naar zijn zeggen al veel eerder naar Stork waren gestuurd. Diederik Samsom (oud-campaigner Duurzame Energie) schrijft hierover: 'Volgens de afspraken gingen adressen van Greenpeace naar de groep: Ecofys, Stork, Rabo. Die groep heeft onderling een samenwerkingsovereenkomst (incl. Shell) gesloten die jij en ik niet kennen en ook niet hoeven te kennen. De groep heeft uit die adressen klanten geworven en die klanten zijn, volgens afspraken die gemaakt zijn tussen de partijen, bij Ecostream terecht gekomen. Nogmaals, en voor de zoveelste maal, de gewraakte groep adressen is een groep klanten van de zonnepaneelleverancier (in dit geval een groep bedrijven), en niet de groep leads die Greenpeace aanleverde. Echte Energie heeft meerdere bestanden gekocht van Ecostream, die zullen vast strikt gescheiden zijn, maar dat is voor mij niet zichtbaar en dat gaat me ook niets aan. Ik heb bestanden gekocht van mensen die een zonnepaneel bezitten en die vervolgens aangeschreven met een commerciële aanbieding. Niets mis mee.'

Dat er wel degelijk iets mis mee is, blijkt uit het feit dat ook enkele mensen die geen panelen bij Stork of BeldeZon hebben gekocht, tóch een mailing van Echte Energie in het kader van 'Solaris' kregen.

Bovendien blijkt hieruit dat Ecostream bestanden verkoopt aan andere partijen.

Waarom zou men dan niet zelf de bestanden voor een campagne als BeldeZon gebruiken?

Greenpeace blijkt verder geen zicht te hebben op wat er met de adressen gebeurd is.

Ecostream/BeldeZon

Buro Wilders stelt daarom Ecostream in gebreke. Ecostream reageert formeel en stelt dat Ecostream BV in het Solarisproject geen 'gecontracteerde positie' met Buro Wilders heeft. In dezelfde brief verklaart Ecostream wél gecontracteerd dienstverlener van Stork te zijn. Waar veel mensen bij Greenpeace dus in de veronderstelling verkeren dat Ecostream onafhankelijk is, heeft zij echter een contract met leverancier Stork en niet met Greenpeace.

Na deze laatste mailing is voor wat betreft Greenpeace de campagne beëindigd. Aanmeldingen bij Greenpeace gaan voortaan rechtstreeks naar Ecostream en daarom start Ecostream BeldeZon. Medewerkster Bianca de Wit van Ecofys, is als adjunct-directeur van Ecostream verantwoordelijk voor de BeldeZon-campagne. Voortaan worden de campagnes Solaris en SOLid gezamenlijk gepromoot in deze campagne. Daardoor kan BeldeZon/Ecostream de namen van de ASN-bank, het WereldNatuurFonds en Greenpeace aan haar actie koppelen. SOLid is de zonneboilercampagne die door de eerste twee organisaties gesteund wordt. Aanmeldingen en adressen komen in de geavanceerde database van Ecostream, de database waarin ook de Solarisbestellingen voor bijvoorbeeld Stork zijn opgenomen. Ecostream profileert zich op internet als de partij die betrokken was bij de voorbereiding van Solaris en de partij die alle klantencontacten voor Solaris onderhield en BeldeZon is het 'vervolgproject' van Solaris (www.ecostream.nl).

Ecostream levert tegenwoordig zonneboilers (SOLid) en zonnepanelen (Shell en Solarworld). De panelen en bevestigingsmaterialen worden via zusterorganisatie Econergy ingekocht. Hoewel medewerkers van Ecostream benadrukken dat BeldeZon een campagne van Ecostream is, profileert BeldeZon zich op website als een 'organisatie'. Dit wordt nog eens ondersteund door de brieven met briefhoofd 'BeldeZon'. BeldeZon zou volgens de site campagnes voor gemeenten uitvoeren, maar was dat niet Ecostream? Medewerkers van Ecofys helpen bij de promotie van BeldeZon. BeldeZon is natuurlijk ook weer terug te vinden op de sites van Ecofys en dus ook de onafhankelijke websites MySolar en Greenchoice. Hoewel het om een commerciële activiteit van Ecostream gaat, wordt nadrukkelijk de indruk gewekt dat men onafhankelijk is en haast ideel: 'Onze missie: Een duurzame energie voorziening voor iedereen.' Als partners worden Greenpeace, ASN en WNF genoemd. Maar is de missie niet veel eerder: 'Zo veel mogelijk panelen verkopen, met als bijkomend voordeel dat er meer duurzame energie komt.'?

Echte Energie

Ondersteund vanuit Ecofys wordt het energiebedrijf Echte Energie opgericht. Echte Energie staat statutair volledig los van het Econcern. Het huurt alleen kantoorruimte in het gebouw van Ecofys te Utrecht. Het promoot verder op haar website met name de producten van Ecostream en Econergy (zie www.echte-energie.nl). Aan een groenstroomactie van Echte Energie zit de mogelijkheid om panelen via 'partnerorganisatie' BeldeZon te betrekken en samen met BeldeZon stuurt Echte Energie een brief aan Solarisdeelnemers én mensen die destijds alleen maar info bij Greenpeace hebben aangevraagd. (Volgens Diederik Samsom, directeur Echte Energie per 1 juli 2002, was dat laatste niet de bedoeling maar 'er kunnen fouten gemaakt worden als je 2000 adressen aanschrijft. Er kan natuurlijk iets fout zijn gegaan, bij direct marketing is dat ongeveer 1,5% dus in mijn geval wellicht zo'n 27 stuks) Daarin biedt Echte Energie een vergoeding voor zonnestroom aan. BeldeZon dat zich profileert als de vervolgcampagne van het Solaris-project van Greenpeace. Diederik Samsom: 'Het gaat dus om adressenbestanden die in het beheer zijn van BeldeZon.' (Samsom bedoelt met BeldeZon Ecostream..., BeldeZon is immers een

campagne en geen rechtspersoon) en 'Even voor de goede orde: Echte Energie is op geen enkele manier verbonden aan Econcern. Het is een volle dochter van Echte Energie Holding.'

GroenLinks

BeldeZon/Ecostream timmert flink aan de weg en zet diverse campagnes op met gemeenten. Echte Energie koppelt aan haar groenstroomactie de BeldeZon actie, dus kom je bij Echte Energie, dan kom je bij BeldeZon. GroenLinks belt Echte Energie voor de gecombineerde actie. GroenLinks houdt nog een snelle tender tussen Solar Service Buro (op zich geen leverancier, maar op haar beurt weer commercieel gekoppeld aan Stroomwerk en Vereniging Zonnestroom) en BeldeZon, waaruit BeldeZon als winnaar uit de bus komt. GroenLinks verkeert net als Greenpeace en diverse gemeenten in de veronderstelling dat BeldeZon een onafhankelijke, haast ideële organisatie is en vertrouwt op de woorden van Echte Energie dat dit energiebedrijf echt de beste aanbieding voor PV-eigenaren heeft (zie vergelijking eerder in deze nieuwsbrief) en neemt min of meer klakkeloos de advertentie-uitingen van BeldeZon en Echte Energie over in haar zonnepanelencampagne. Het werkt want de helft van alle inschrijvers voor zonnepanelen meldt zich aan bij Echte Energie.

Maar het gaat om een snelle actie. Er kan nog snel geld verdiend worden. Nog drie maanden en de gunstige EPA-regeling kan vervallen. Sterker nog: men doet in de advertentie voorkomen of alle subsidies voor PV geschrapt zullen worden (waar deze in werkelijkheid zakken van 4,37 naar 3,85 euro/Wp). 'Onafhankelijk' aanbieder van PV-systemen BeldeZon neemt daarom in het bestelformulier gemakshalve ook maar de aanvraag voor de EPA op (iets dat al in onze nieuwsbrief van april als onwettelijk is bestempeld!). Nadat hierop kritiek komt van Buro Wilders, dat samen met BeldeZon/Ecostream aan een gemeentelijke actie in Den Haag meedoet, wordt overlegd met de belastingdienst en het bestelformulier aangepast. Weliswaar kan nu nog steeds de EPA samen met de panelen worden aangevraagd, maar de panelen zullen pas geleverd worden als de EPA positief uitvalt (zie ook PV-nieuwsbrief 4). Eneco doet met Sunpower ook mee in Den Haag. Zij laat niet alleen de mailing door Ecostream verzorgen, maar ook de afhandeling van de inschrijvingen. Doordat Wilders in dezelfde actie wel éérst een EPA moet regelen (hij is daarover eerder door de belastingdienst op de vingers getikt...) en dan pas een bestelling kan aanvaarden, is er sprake van een significant concurrentienadeel.

Eneco

Alles weer gladgestreken, totdat...

Een installatiebureau dat in opdracht van Eneco werkt, krijgt op 31 oktober 2002 per fax verschillende inschrijfformulieren voor vier panelen en het EPA-advies in het kader van een gemeentelijke actie in Den Haag, waarvan de uitvoering wordt verzorgd door Ecostream. Het bestelformulier dient als opdrachtbevestiging voor de installateur, maar de bestelling dateert van 28 oktober en is bij Ecostream op 30 oktober binnengekomen. Het EPA-advies kan onmogelijk uitgevoerd zijn, op schrift gesteld zijn en ondertekend zijn door de opdrachtgever, zoals bij wet is vastgelegd. De installateur vraagt zich af of dit wel in orde is en belt de opdrachtgever (naam bij de redactie bekend). Daar is inderdaad nog geen EPA uitgevoerd. Dan belt hij twee collega's en ook zij verklaren dat dit al zeker een jaar zo gaat. Tenslotte belt hij Projectbureau MegaPV voor een onafhankelijk advies. Mag hij nu wel of niet de panelen plaatsen? En wie wordt er de dupe van als het niet goed zit? Projectbureau MegaPV concludeert dat dit expliciet tegen de regels is en legt het geval voor aan de belastingdienst te Emmen. De belastingdienst belt Eneco en Eneco belooft dat het niet weer voor zal komen. Het zou om een misverstand gaan. Maar al die mensen die tot nu toe hebben besteld? Hoe kan het dat zij wél hun

subsidies hebben gekregen? Eneco heeft daar geen antwoord op. Wel grijpt men adequaat in. Alle bestellingen worden ingetrokken, totdat er een EPA is afgegeven. MegaPV doet navraag bij Ecostream, dat de begeleiding van de betreffende campagne uitvoert en wordt dan door adjunct-directeur Bianca de Wit verwezen naar de PV-coördinator bij... Ecofys. Maar Ecofys was toch die onafhankelijke onderzoeksorganisatie? Bij Eneco is alles rechtgetrokken en daar het zal niet meer voorkomen. Dagen later staat nog wel steeds het oude bestelformulier op de website van BeldeZon (waar o.a. de acties in Den Haag en GroenLinks binnenkomen) en op 4 november gaat nog een nieuwe mailing voor Philips Lighting de deur uit met het oude, onwettige bestelformulier. De actie loopt tot 31 december, de EPA-adviseurs krijgen het druk op oudejaarsavond...

Projectbureau MegaPV kreeg naar aanleiding van de laatste nieuwsbrief het verwijt dat het niet begreep dat BeldeZon een commerciële campagne van Ecostream BV is. Dat Ecostream op zijn minst de schijn tegen heeft van belangenverstrengeling is een 'belachelijke insinuatie' en men neemt opnieuw de klacht niet serieus.

De moraal van dit verhaal.

De concurrentieverhoudingen in de PV-wereld worden al jaren verpest door vermenging van belangen. Energieleveranciers leveren zonnepanelen, voeren EPA's uit, keren subsidies uit en controleren de subsidieformulieren. Onderzoeksbureau's verkopen panelen en zetten adressenbestanden op, die weer doorverkocht worden aan energiebedrijven. Acties die al dan niet juridisch worden gescheiden door de oprichting van aparte B.V.'s. Daartussendoor komen dan de ideële organisaties, die veelal zonder kennis van zaken een 'ludieke' campagne starten en daarmee vaak meer kwaad dan goed doen. Er wordt geen toezicht gehouden op deze gang van zaken door een onafhankelijke partij (zelfs de belastingdienst ziet dat niet als haar taak), waardoor de zaak wel moet ontsporen en er concurrentienadeel optreedt voor kleinere ondernemers en installateurs. Dat gebeurde met Solaris, dat gebeurt met Sunpower en dat gebeurt ook met BeldeZon.

De kleine PV-markt van weleer groeit langzamerhand uit tot een volwassen markt en daar horen ook volwassen regels bij. Als je zelf panelen levert, ben je dus niet onafhankelijk. Als je onderzoeksbureau bent, moet je niet panelen gaan verkopen en als ideële partij kun je een product promoten maar geen bedrijf.

Snelle deals in de trant van 'Koop nu, Balkenende betaalt!' maken daarbij meer kapot dan er gewonnen wordt.

Het is aan de betrokken instanties om hun verantwoordelijkheid te nemen, opdat de PV-markt eindelijk volwassen kan worden en op basis van gelijke monniken gelijke kappen concurrentie bedreven kan worden.

PhotoVoltaics is anno 2003 vooral business en pas later ideëel, al voelen velen van ons dat nog anders. Kwestie van wennen.

Reactie Diederik Samson, directeur Echte Energie

Die 'verstrengeling' die de schrijver denkt te zien is niet anders dan een zakelijke overeenkomst. Ecostream betaalt mij voor de aanmeldingen die ik op mijn website voor BeldeZon genereer. Tegelijkertijd doe ik acties met SCB uit Deventer, waar ook een zakelijke overeenkomst aan ten grondslag ligt. Beide zijn 'partners' van Echte Energie. Ook Buro Wilders zou mijn partner (of andersom) kunnen worden. Zijn NUON en Albert Heijn 'verstrengelde organisaties' omdat NUON aan Albert Heijn geld betaalt voor

een plek in hun winkel om groene stroom aan te prijzen (ook op de websites en gezamenlijke TV en krantenadvertenties)? Nee dus. Zo werken marktpartijen nou eenmaal! Ik werk dus pertinent NIET hard aan 'ontstrengeling', want er is geen 'verstrengeling'. Ik hoop dat dat inmiddels duidelijk is.

GroenLinks nam overigens niet klakkeloos reclame uitingen over maar schreef zelf de tekst! GroenLinks vermeldde bij haar actie ook het feit dat anderen een goede terugleververgoeding bieden (en gaf daarmee zelfs te positieve informatie over Essent)

Reactie Co Wilders, directeur Buro Wilders

Buro Wilders heeft uiteindelijk slechts negen leads van Solaris gehad, waarvan vier werden gerealiseerd. MAP en gemeentelijke subsidie waren niet voor Buro Wilders beschikbaar, alleen voor Sunpower. Een klacht bij de NMa werd niet ontvankelijk verklaard. Greenpeace heeft er nooit iets aan gedaan. Ik heb slapeloze nachten gehad van de schade die Solaris aan mijn bedrijf heeft aangericht. Naar mijn stellige overtuiging fraudeert Ecostream, zelfs nadat de belastingdienst daar op bezoek geweest is. De bestelformulieren zijn ongeldig en tegen de wet, waardoor er sprake is van regelrechte concurrentievervalsing. Het verslag is daar niet duidelijk genoeg over!

Reactie Michiel van Schalkwijk, namens Econcern

Zoals aangekondigd zal ik namens Econcern reageren op jouw berichten. De reden daarvoor is dat ik Econcern zal vertegenwoordigen in de branche-organisatie die onder de vlag van Holland Solar zal worden opgericht.

Ik wil niet inhoudelijk op je verslag ingaan.

De reden daarvoor is dat we vinden dat bezwaren over de werkwijze van partijen in de PV markt op professionele en onafhankelijke wijze dienen te worden besproken. Dat kan nu via de PV branche-vertegenwoordiging in Holland Solar. Vóór de officiële start zullen vertegenwoordigers van NUON, Scheuten Solar, Stroomwerk en Econcern samen met de voorzitter dhr. Bokhove (bedoeld wordt dhr. Sinke, MegaPV is inmiddels aan dit rijtje toegevoegd, red.) een voorstel maken voor de werkzaamheden van deze branchevereniging. Een ombudsman-functie is zeker een van de mogelijke werkzaamheden van de branche-organisatie.

Een belangrijk doel van deze branchevereniging zal zijn het vertegenwoordigen van het gezamenlijk belang van alle leden-partijen in de PV markt. Uiteraard zijn alle PV partijen welkom als lid.

Ik persoonlijk denk, dat we voor het in stand houden en verbeteren van het huidige ondersteuningsklimaat, waar we allen zeer bij gebaat zijn, professioneel, realistisch en eensgezind moeten optreden. Ik neem aan dat de nieuwsbrief dat wil ondersteunen.

Reactie Frank van der Vleuten, general manager Free Energy Europe

Ik ben blij dat de nieuwsbrief kritisch blijft inzetten voor een open en eerlijke markt !

Helaas is er met het creëren van alle "voorkeur structuren" (BeldeZon, vereniging zonnestroom,

etc.) erg veel misleiding. Mensen die ik spreek denken werkelijk bij een onafhankelijk bedrijf te kopen, om vervolgens te schrikken als ik uitleg dat dat echt niet zo is. Gelukkig hoeven wij hier niet aan mee te doen. Ik geloof niet zo in "het doel heiligt de middelen".

Reactie Eric Mieras, Eneco Energie

De personen die e.e.a. afhandelen heb ik nogmaals met nadruk gewezen op het feit dat het absoluut noodzakelijk is om volgens de afgesproken procedure te werken. Iedereen is dus volledig op de hoogte van onze werkwijze. Dit zal in het vervolg regelmatig worden gecheckt, zodat het niet meer voor kan komen.

Reactie Henk van Woerden, Vereniging Sunergy

Allereerst mijn dank voor de nieuwsbrief: Blijft een goed idee en goed uitgevoerd. Over de actie van Groen Links: Dezelfde kritiek heb ik enkele jaren geleden per brief aan Diederik Samson gestuurd over de actie Solaris van Greenpeace. De panelen werden zonder meter geleverd en het kWh-meetsysteem in de inverter werd via een kabeltje geblokkeerd. Op de kritiek op deze punten werd jarenlang, tot op heden, niet op gereageerd. Blij van jou nu een ander geluid te horen.

Over het zogenaamde PV-'hobbyisme'. Ik ben zelf zo'n hobbyist en heel tevreden over mijn installatie. De kleine installaties op de bestaande bouw en tuinhuisjes enz. van 400-500Wp zouden nog duurder worden als er een officiële installateur bij moet komen. Hobbyisme is op dit moment een goede manier om het draagvlak voor PV te vergroten. Als je leveranciers kiest op basis van kwaliteit, dan kan het best goed gaan. Echter nu worden leveranciers gekozen op een vlotte babbel en een goede lobby in de politiek.

Wellicht is het nu de tijd om met Groen Links en Greenpeace een GOEDE actie op te zetten. Als wij daar als Sunergy een rol in kunnen spelen, laat het ons dan even weten.

Nr. 12 oktober 2002

Conceptmaatregelenlijst 2003

Per 1 januari 2003 blijft de EPA voor PV ongewijzigd. De EPA-bonus voor de bestaande bouw gaat echter naar 10% (was 25%). De subsidie voor PV in de bestaande bouw gaat derhalve per 1 januari 2003 met 52 eurocent naar beneden. Dit blijkt uit de conceptmaatregelenlijst zoals die op 24 oktober door Novem naar betrokken partners is verzonden. Zie ook op <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=1&goto=9484>

Het drama is, dankzij de inzet van velen binnen en buiten de overheid, minder groot dan aanvankelijk verwacht. Weliswaar zal de PV-markt hierdoor een klap van de molen krijgen, maar het betekent vermoedelijk nog geen faillissement. Nu er een zekere mate van duidelijkheid is, kunnen partijen zich de komende maanden voorbereiden op te nemen stappen. De korting betekent in elk geval dat de stap naar grootschaligheid nog dwingender wordt, aangezien daar nog prijsdalingen te bereiken zijn.

Shell Solar sluit fabriek in Helmond

De laatste panelenproducent verlaat Nederland. Om de concurrentiepositie te verbeteren, gaat Shell Solar haar PV-productie concentreren in Portugal en de VS. Op zich komt dit niet als een verrassing. Met de opening van de fabriek in Gelsenkirchen was het einde van de productie in Nederland al beklonken. De sterk groeiende wereldmarkt eist efficiency-vergroting en daar draagt een relatief kleine fabriek van 10 MW niet aan bij. Volgens de verklaring van Shell is het besluit ook genomen om logistieke redenen. Een betere logistiek betekent immers verbeterde kwaliteit en lagere prijzen.

Voor Gelsenkirchen is destijds besloten vanwege het betere investeringsklimaat in Duitsland. Inmiddels weten we, dat dat een voorzienige blik geweest is. Het PV-investeringsklimaat in Nederland mag gerust vergeleken worden met dat van een bananenrepubliek. Ieder jaar wijzigen de voorwaarden en daar zijn geen fabrieken op te bouwen. Net als in de windindustrie heeft Nederland in feite de slag al verloren.

Voor PV is de sluiting in Helmond dus geenszins dramatisch. Eigenlijk een logisch gevolg van de groeiende wereldmarkt. Voor de Nederlandse economie is het zonde, maar in feite zat dat er al jaren aan te komen. Zonder stabiel regeringsbeleid geen industrie. De inverterproducenten zijn in Nederland nog wel goed vertegenwoordigd. Misschien liggen daar nog economische kansen.

Eindejaarsacties voor hobbsystemen

In de vorige nieuwsbrief maakten we al melding van de GroenLinks-actie waarin Beldezon werd gepromoot als 'onafhankelijke' leverancier. De kritiek van concurrenten van deze 'onafhankelijke' leverancier is niet van de lucht, maar is dat terecht? Is er niet gewoon sprake van afgunst? Tijd voor een analyse.

Beldezon levert Shell Solar en Solarworldpanelen, bij voorkeur doe-het-zelf-pakketten. Ook regelt zij EPA-adviezen. Haar acties doet ze bij voorkeur met 'andere onafhankelijke' instanties zoals gemeenten, het Wereld Natuur Fonds en sinds kort ook GroenLinks. Daarbij blijkt zij keer op keer een concurrentievoordeel te hebben t.o.v. van andere leveranciers. Naast een goede logistieke opzet en een goede kennisinfrastructuur blijkt dat concurrentievoordeel helaas ook binnengesleept te worden op basis van onjuiste weergave van de feiten.

Beldezon profileert zich in advertenties en bij potentiële partners als 'onafhankelijke leverancier'. Deze kwalificatie is ongegrond. Beldezon is commercieel leverancier van Solarworld en Shell Solar. Daarmee is zij net zo min onafhankelijk als bijv. The Sun Factory met BP Solarex, Buro Wilders met Kyocera, Bode Elektro met Helios of Stroomwerk met Isofoton.

Beldezon claimt een goede logistiek, waarbij EPA en bestelling efficiënt op elkaar zijn afgestemd. Als men echter de bestelformulieren van een week terug bekijkt, blijkt dat de EPA op hetzelfde moment wordt aangevraagd als de bestelling van de panelen. Hoewel dit een prettige werkwijze voor de klant is, is deze opzet is verboden volgens de uitspraak van de rechter op 14 augustus 2002. Er dient eerst een schriftelijke EPA worden overlegd, alvorens men tot bestelling over kan gaan. Weliswaar is deze constructie een doorn in het oog van vele leveranciers omdat deze nauwelijks werkbaar is, maar Beldezon ging een stapje verder en lapte deze uitspraak domweg aan haar laars. Hierdoor kreeg zij een concurrentievoordeel ten opzichte van leveranciers die zich wél aan de regels houden. Inmiddels heeft de belastingdienst hierover contact gehad met Beldezon en is het 'bestelformulier' aangepast. Maar hoe kan het dat tot op heden dergelijke aanvragen wel door de energiebedrijven gehonoreerd werden, waar andere botweg werden afgewezen? Daarop komen we wellicht later terug.

Beldezon blijkt in de praktijk synoniem met EcoStream. Een bedrijf dat zich voorstaat op haar 'onafhankelijke' begeleiding van projecten. Theoretisch zou je nog kunnen verwachten dat er binnen het bedrijf een strikte scheiding van onafhankelijke begeleiding en verkoop van panelen gemaakt was, maar niets in minder waar. Verkoop van panelen en onafhankelijke begeleiding worden uitgevoerd door dezelfde persoon. Vermenging van belangen bijvoorbeeld in de adresbestanden ligt daarom voor de hand.

Onder de naam 'Actie Zonnestroom' voert Beldezon nu enkele najaarsacties met gemeenten uit. Bij GroenLinks worden vier panelen aangeboden voor 795,20 euro, in Rotterdam krijgt men hetzelfde pakket voor 330 euro en in Den Haag worden vier panelen op de straat gegooid voor 99 euro.

In reactie op onze kritiek op de GroenLinks-actie antwoordde Bianca de Wit, directeur van Beldezon en EcoStream, dat ze het jammer vond dat een goede campagne zo negatief benaderd wordt. Volgens haar is Beldezon met gezonde concurrentie bezig. PV zou door de kritiek in een kwaad daglicht komen te staan. Berust de kritiek van concurrenten dan op afgunst? Helaas moeten we gezien de feiten echter constateren dat er, net als met de Sunpower-campagne van energiebedrijven vorig jaar, sprake is van oneerlijke concurrentie. De verontwaardigde reacties van andere leveranciers zijn naar onze mening alleszins begrijpelijk.

Doe-het-zelfpakketten te laag geprijsd?!

Een andere vraag is of PV gebaat is bij het op de markt gooien van hobbysystemen van vier panelen?

In het verleden is in het kader van de Sunpower-campagne al aangegeven dat het met subsidies van lagere overheden 'dumpen' van panelen onder de 1,50 euro/Wp ná subsidies ronduit schadelijk is. Het ondergraaft de gezonde marktontwikkeling en is een inefficiënt gebruik van overheidsmiddelen.

Veelal worden kleinere systemen als doe-het-zelf-pakket zónder kWh-meter aangeboden met een zeer beperkte garantie. De kans is daardoor groot dat veel van deze panelen na een jaar of drie niet of slecht werken. De werking kan immers niet gecontroleerd worden en een nieuwe inverter kost dan meer dan vier panelen samen. Daarnaast worden de systemen willekeurig op het dak geplaatst, hetgeen de esthetiek niet ten goede komt. De bijdrage van de kleine systemen aan vergroting van de vraag én de besparing van energie is relatief klein en tenslotte is het de vraag of de panelen vakkundig worden aangebracht. Op de middellange termijn kan het imago van PV door deze hobbysystemen worden geschaad.

Gezien de dumprijzen in bijvoorbeeld Den Haag en Rotterdam is het de vraag of, vanuit beleidsoogpunt, de EPA-bonus van 10% voor doe-het-zelf-panelen wel terecht is. Beter zou, net als bij het zelf aanbrengen van isolatie, de premie voor doe-het-zelf-panelen verlaagd kunnen worden. Hierdoor zal de vraag naar montage door gekwalificeerd personeel toenemen. Dit komt kwaliteit, werkgelegenheid en opbrengst ten goede. Bovendien is het gedoe met EPA-adviezen wel of niet schriftelijk op deze wijze voor kleine systemen van de baan en worden de dakvullende opties een reëel alternatief.

Kortom: Laat de EPA-bonus voor PV alleen van toepassing zijn op gemonteerde panelen mét kWh-meter.

GroenLinks-actie

Naar aanleiding van de actie van GroenLinks waarbij Beldezon en Echte Energie aangeprijsd

worden, namen wij contact op met het partijbureau, Ecostream (Beldezon) en Echte Energie. Zoals ook het geval bij andere partijen zoals gemeenten, besepte GroenLinks niet dat deze 'onschuldige actie' schadelijke gevolgen zou kunnen hebben. GroenLinks schaart zich daarmee in het gezelschap van gemeenten en het Wereld Natuur Fonds. De actie is uit louter goede bedoelingen opgezet, waarbij (achteraf) helaas geen onafhankelijke adviseurs zijn ingeschakeld. De profilering van Beldezon als 'onafhankelijke leverancier' is daarbij misleidend. Er kunnen ook kanttekeningen geplaatst worden bij de profilering van Echte Energie, dat de terugleververgoedingen van de concurrent als 'niet interessant' afdoet.

Door GroenLinks is nu het volgende toegezegd:

- De actie zal nog tot 15 november op de website getoond worden.

Er lopen afspraken met teveel partijen om de site nu uit de lucht te halen en teveel mensen zouden gedupeerd worden als de actie meteen zou worden beëindigd.

- GroenLinks zal de actie evalueren en daarbij in serieuze overweging nemen zich in het vervolg te onthouden van reclame voor afzonderlijke bedrijven.

GroenLinks wil een onafhankelijke partij zijn en blijven, die weliswaar verklaard voorstander is van zonne-energie, maar op generlei wijze bedrijven wil voorttrekken en de belangen van duurzaam georiënteerde bedrijven wil bevorderen.

De bedoeling van GroenLinks was vooral: meer bekendheid geven aan zonne-energie en dat doel lijkt bereikt. Voor zonne-energiegeïnteresseerden is het in elk geval duidelijk waar ze de komende maanden op moeten stemmen, zeker nu het om een partij gaat die nu aan den lijve ondervonden heeft hoe de markt in elkaar zit.

Hopelijk hebben ook leveranciers hiervan geleerd hebben. Politieke partijen dienen onafhankelijk te zijn en moeten voorzichtig zijn in samenwerking met bedrijven.

Nr. 11 oktober 2002

Kabinet valt!

En dus gloort er weer hoop op een gedegen regeringsbeleid. In de vorige nieuwsbrief meldden we dat het beleid voor PV bij de beesten af, de afgelopen jaren. Maar natuurlijk gold dat niet alleen voor PV. Naar aanleiding van de afbraakplannen van het kabinet stuurde de DE-koepel eind september een gedegen voorstel voor de gehele duurzame energie-sector aan het kabinet (zie bijlage). Wellicht dat de volgende ministersploeg zijn voordeel daarmee kan doen.

Ondertussen is de strop voor PV wel groot, want wordt de oude regeling nu voortgezet? Kan de EIA/VAMIL met ingang van 1 januari weer geopend worden? Of staat alles nu helemaal stil? Dat zou betekenen dat er nog meer verloren is voor de zonne-energiesector. We hoopten deze week op meer duidelijkheid voor nationale projecten. Zal die duidelijkheid er nu nog wel komen of blijven alle projecten in de ijskast staan? Het land is inderdaad al een half jaar niet geregeerd en het lijkt erop dat dat nog een half jaar gaat duren. Dat is slecht voor ons land, slecht voor de economie en slecht voor zonne-energie.

GroenLinks start actie voor zonnepanelen

Op haar website en in het partijblad heeft GroenLinks een oproep gedaan om zonnepanelen te

kopen. Opmerkelijk is dat deze partij slechts één leverancier (Beldezon) en één energiebedrijf (Echte Energie) aanprijst. De gedachte is goed, maar de uitvoering belabberd. Een oproep van een politieke partij om te kiezen voor zonne-energie is prima, maar het aanprijzen van één bedrijf is wel erg 'gedurfd'.

Projectbureau MegaPV werd van verschillende kanten op de actie gewezen en heeft zijn bezorgdheid bij het partijbureau kenbaar gemaakt.

GroenLinks is de enige partij die onomwonden voor flinke investeringen in PV kiest en verdient daarom de steun bij de komende verkiezingen van iedere voorstander van duurzame energie. We hopen dan ook dat zij snel zal kiezen voor het stimuleren en bevechten van zonne-energie voor alle bedrijven en niet enkele bedrijven een voorkeursbehandeling geeft.

Hier noemen we alvast enkele bedrijven die tegen dezelfde voorwaarden en prijs een doe-het-zelf pakket kunnen/willen leveren: www.scheutensolar.nl (Zuid Nederland), www.the-sun-factory.nl (Noord Nederland), www.everaarts.nl (Friesland) en www.burowilders.nl (Zuid-Holland).

Als u niet kiest voor Echte Energie maar voor Nuon of Eneco kan men onder bepaalde voorwaarden bovendien nog extra MAP-subsidie krijgen, zodat de terugverdientijd verkort wordt naar drie jaar!

Weinig nieuws

De nieuwsbrief is korter dan normaal. In feite komt dat doordat er de meeste grote projecten stilstaan door alle onduidelijkheden rond de subsidies volgend jaar. Wellicht volgende maand beter.

Nr. 10 Prinsjesdag 2002

Zonne-energie de klos

Dat de zwakkeren in de samenleving niet gebaat zijn bij een centrum-rechts kabinet was duidelijk. En dus konden we verwachten dat ook elektriciteit uit zonlicht, het troetelkindje van de duurzame energie harde klappen zou krijgen. En dat is vandaag gebeurd. Het slechte nieuws op een rijtje. Voor zover we het konden afleiden de begrotingen van EZ en VROM.

EINP vervalt per 1 januari 2003

Dit betekent dat verenigingen, stichtingen en andere non-profitorganisaties voortaan hun zonnepanelen voor de volle 100% zelf moeten betalen. Met uitzondering van enkele subsidie van energiebedrijven zelf, waarvan de potten ook in de loop van 2003 opdrogen.

MEP voor 'duurzame energie'

De aangekondigde 'compensatie voor groene energie' blijkt vooral betrekking te hebben op toepassingen als WKK en is een maatregel puur gericht op energiebedrijven. Dat er inmiddels ook andere partijen zijn die duurzame energie opwekken, lijkt nieuw voor Economische zaken want het woord zonne-energie in combinatie met de MEP is nergens te vinden. Een lege doos dus.

VAMIL vervalt

De variabele afschrijving voor bedrijven vervalt ook 'omdat deze gestapeld werd met de EIA'. Hierdoor blijft voor PV in plaats van een aftrekpost van max. 179%, nog slechts een aftrekpost

van 79% over, waardoor PV ook voor bedrijven met flinke winsten niet meer interessant is.

EPR laatste hoop

De bevordering van duurzame energie die de koningin in haar troonrede beloofde, gaat er dus van uit dat fotovoltaïsche zonne-energie niet tot de duurzame energievormen gerekend wordt. Ook hoort zonne-energie niet bij de zo zeer gewenste 'innovatie' door dit kabinet, zodat je je mag afvragen waar het verstand van dit kabinet gebleven is.

Een klein lichtpuntje is nog dat de EPR voortaan onder VROM valt, een ministerie dat van oudsher nog iets met het milieu en duurzame energie in de gebouwde omgeving heeft. Maar VROM is zwaar gekort. Waar dit jaar nog zo'n 150 miljoen euro aan de EPR zal worden uitgeven, blijft er volgend jaar nog slechts 52 miljoen euro over. VROM doet zijn best om als meest verantwoordelijke jongetje van de klas nog te redden wat er te redden valt, maar of PV gestimuleerd zal blijven in 2003 en in welke mate is helaas nog steeds niet duidelijk.

Gevolgen

Alleen als het ministerie van VROM er in slaagt de EPR/EPA-regeling voor PV ongeschonden uit de strijd te laten komen, is er nog hoop voor PV in Nederland. In een commentaar vanmiddag 17 september 2002, meldde VROM zich daarvoor in te zullen zetten, maar helaas konden geen toezeggingen gedaan worden. Eind september zal daar waarschijnlijk meer duidelijkheid over zijn.

De concrete gevolgen van verlaging van de EPR voor PV zijn bij het ministerie van VROM bekend. Partijen die voor miljoenen aan contracten hebben afgesloten, het faillissement van diverse bedrijven in de PV-sector, het is niet mis!

De toekomst van zonne-energie in Nederland hangt dus aan een zijden draadje en dat is geen goed nieuws voor partijen die hun nek hebben uitgestoken voor investeringen in zonne-energie, innovatieve ondernemers en milieubewuste opdrachtgevers. Een hele snelle val van dit kabinet is wellicht de enige redding voor de PV-sector.

Commentaar Projectbureau MegaPV

Mooie woorden. Twaalf keer komt het begrip 'verantwoordelijkheid' voor in de troonrede. Innovatie is van belang! Durvers hebben we nodig! Ondernemers die hun nek willen uitsteken. 'Nederland kent een grote traditie van internationale solidariteit.' 'Wij leggen u een samenhangende aanpak er bevordering van duurzame ontwikkeling onder andere op het gebied van water en energie voor.'

Als we de daden van dit kabinet tot op heden niet al kenden, hadden we werkelijk gedacht dat er eindelijk iets ging gebeuren voor durvers in de duurzame energie. Maar niets is minder waar. Het kabinet bestaat uit bangeriken, die de verantwoordelijkheid afschuiven naar de maatschappij, naar de partijen die hun nek hebben uitgestoken.

Dat Nederland geen koploper meer wilde zijn, wisten we al sinds de begroting van EZ in 2002. Ook al sputterde de bijna voltallige kamer met gedegen argumenten tegen destijds, het mocht niet baten. De minister had wat anders in haar hoofd.

In 2001 werden plotsklaps vele Novem-subsidies voor PV afgewezen. Er was immers de EPR en die stapeling was ongewenst. De EPR was in februari 2001 vol verve gepresenteerd. Ik hoor het de ambtenaar van financiën nog zeggen: 'We zullen blij zijn als er grif gebruik gemaakt wordt van de EPR, want dan betekent het dat het een succes is!' We zijn precies anderhalf jaar verder en de EPR wordt alweer gekort, net als VAMIL, EINP, etc.

Een stabiel investeringsklimaat is volgens de minister van EZ noodzaak, maar telkens als de

markt eindelijk de mogelijkheden van een bepaalde regeling heeft ontdekt, wordt die regeling weer ingetrokken. Dat de overheid onbetrouwbaar is, is inmiddels common knowledge, maar wat men de afgelopen jaren met zonne-energie uithaalt is werkelijk bij de beesten af!

9 september 2002

Overheidsbeleid

REB op groene stroom

Voor alle duidelijkheid, de REB wordt door de overheid opgelegd aan energiebedrijven. Een REB-verhoging betekent niet meteen hogere consumentenprijzen voor groene stroom. Dat bleek prompt deze week uit verklaringen van o.a. Essent en Echte Energie die voornemens zijn de verhoging niet door te berekenen aan de klant.

Nu is dat van Essent te begrijpen omdat men groene stroom uit biomassa haalt en dat is nu eenmaal een stuk goedkoper dan bijv. de Natuurstroom van Nuon waarin ook een flinke portie zonne-energie zit. De REB-verhoging zal dus zeker ten koste gaan van investeringen in zonne-energie.

Tegelijkertijd is de import van groene stroom eveneens een onwenselijke situatie, omdat hierdoor belastinggelden in buitenlandse projecten wordt gepompt, waar de Nederlandse economie nauwelijks voordeel van heeft, terwijl ook het principe onwenselijk is. Duurzaam energie opwekken betekent ook: opwekken in eigen tuin en niet afschuiven op een ander.

Het heffen van een Regulerende Energie Belasting op groene stroom (contradictio in terminis?) zal daarom alleen goed uitpakken voor wind- en zonne-energie als de opbrengsten linea recta gepompt worden in nieuwe projecten in Nederland, bijv. door de EPR/EPA generiek te maken (d.w.z. toegankelijk voor iedere - groene - stroomafnemer), een hogere terugleververgoeding als overheid te ondersteunen en duidelijke afspraken te maken met het bedrijfsleven over het eventueel afbouwen van subsidies de komende jaren (zie ook PV-manifest 'Samen voor Zonnestroom').

De heffing van REB op groene stroom kan dus theoretisch positieve gevolgen hebben voor de invoering van PV in Nederland, mits de overheid de juiste koppeling weet te maken.

Het meest negatieve effect van de invoering van de heffing is wellicht opnieuw de bevestiging voor de consument dat de overheid volstrekt onbetrouwbaar is. Waar vorig jaar consumenten nog werden aangemoedigd over te stappen op groene stroom zitten sommige mensen nu vast aan een contract van enkele jaren. Door een dergelijk wispelturig beleid zal het vertrouwen in de overheid bij groene stroomgebruikers definitief gebroken zijn. En dat terwijl het motto van dit kabinet had moeten zijn 'hersteld vertrouwen...!'.
Een tweede negatief effect is dat de terugleververgoeding voor PV-eigenaren nu per saldo omlaag gaat, omdat de hogere terugleververgoeding alleen voor groene stroom klanten geldt en vermoedelijk deels bekostigd werd uit de groene stroom baten.

Veel zal dus afhangen van de extra stimuleringsmaatregelen voor PV die het kabinet heeft aangekondigd. Dan kunnen mensen zelf een dakvullend systeem aanschaffen en minder afhankelijk worden van onbetrouwbare instituties met korte termijnvisie en zelf hun energie opwekken. En het leuke is: ook bij overstromingen blijven panelen stroom leveren...

Uitspraak Ombudsman inzake wispelturige overheid

De Nationale Ombudsman blijkt ook al geen instantie waar je terecht kunt met klachten over de overheid. Weliswaar moest de Ombudsman toegeven dat er brieven niet of onjuist waren beantwoord ('niet netjes') tijdens de PV-subsidie-omslag vorig jaar, maar verder heeft de overheid 'naar behoren gehandeld'. Er is netjes gesproken met partijen uit het bedrijfsleven, maar daar hoeft men niet naar te luisteren en verder is het aan de overheid of ze haar beleid in één week of 'pas' na een jaar wijzigt. Voor onbehoorlijk beleid wordt verwezen naar de Tweede Kamer, maar daar klaagt men weer steen en been over het feit dat de minister nooit luistert naar kamerleden. En ja, de vertrouwenskwesie stellen voor een paar zonnepanelen is wat veel gevraagd. Hoezo democratie?

Essent verlaagt en Echte Energie verhoogt teruglevertarief.

Essent is wat in de war. Eerst werd de suggestie gewekt dan men een teruglevermeter zonder extra kosten ging aanbieden, maar al gauw bleek dat het om een bepaalde toeslag op het aantal geplaatste Wp's ging (niet meer dan een compensatie voor de VISIE-regeling die Nuon-klanten nog genieten). Maar deze week heeft men aangekondigd dat de gemelde terugleververgoeding alleen opgaat voor systemen tot 1000 Wp, waardoor het weer een heel ingewikkeld verhaal aan het worden is.

Echte Energie is ondertussen gekomen met een heel ander concept. Men geeft 7 eurocent voor iedere opgewekte zonne-kWh, dus ook over de zelf verbruikte stroom. Vooral voor gezinnen die veel energie zelf gebruiken is deze regeling gunstig.

Switch duurt maanden

En als je dan eindelijk besloten hebt bij welk energie het beste teruglevertarief gegeven wordt, dan duurt het al gauw een half jaar voordat je daarover zekerheid hebt. In die tijd is er elders allang weer een interessanter aanbod.

De Groene Leguaan nam de proef op de som in maart 2002. Van Nuon naar de Energieconcurrent, want de laatste gaf op dat moment het beste teruglevertarief. Nuon wees de switch om onduidelijke redenen af en vandaar dat De Groene Leguaan tot op heden wacht op een hoger teruglevertarief én groene stroom. Straks kan meteen weer teruggeswitched worden omdat Nuon haar tarief verhoogt heeft ook voor grijze stroom en groene stroom duurder wordt.

Meer dak onder de zon

Projectbureau MegaPV en W/E-adviseurs zullen eind (deo volente vlak na Prinsjesdag) september alle woningbouwcorporaties aanschrijven om aan te geven hoe men op rendabele wijze kan investeren in dakvullende PV-systemen. Woningbouwcorporaties kunnen daarmee zonder extra kosten begeleid worden tijdens de realisatie van het project. W/E-adviseurs en MegaPV zorgen voor begeleiding van huurders, contacten met energiebedrijven, subsidie-aanvragen, systeemkeuze, gezamenlijke inkoop, projectcoördinatie, financiering etc. Hierdoor is voortaan 'one-stop-shopping' voor WBC's mogelijk tegen de laagste prijzen.

In juli nam woningbouwcorporatie St Joseph Apeldoorn het voortouw. Met een mega-investering zette ze meteen de toon. Bijna 1 MWp op 364 daken, doe hen dat maar eens na. Maar in het kader van Meer dak onder de zon benaderde MegaPV opnieuw Nieuw Wonen Friesland. Vorig

jaar ging haar project niet door, vanwege het genoemde wispelturige beleid van de overheid, maar nu liggen er nieuw kansen. NWF is nu zover dat men, mits de provincie toestemt in een aanvullende subsidie, 250 kWp gaat plaatsen op platte daken. En zo rolt de bal al voordat Meer dak onder de zon goed en wel gestart is.

Begin november zal er een voorlichtingsmiddag plaatsvinden.

Zonne-energie is duurzame kernenergie!

(Ingezonden door Floris Wouterlood)

Dat we af moeten van broeikasgassen uitbrakende elektriciteitscentrales, transportmiddelen en centrale verwarmingsinstallaties beseffen we met z'n allen tegenwoordig maar al te goed. Het enorme succes van groene stroom (op dit moment 1 miljoen huishoudens) getuigt van de brede maatschappelijke acceptatie van het idee dat onze maatschappij nu en vooral in de toekomst gebruik moet maken van duurzaam opgewekte energie. Op gezette tijden komen bovendien in de media de voorstanders van kernenergie aan het woord. Zo ook maandag 19 augustus in het NRC in het artikel van ingenieur Tim van der Hagen.

Laten we eens kijken naar drie op zich heel redelijke argumenten die Tim in zijn artikel noemt: duurzaamheid, veiligheid en grondbeslag. Duurzaam slaat niet alleen op onszelf maar ook op onze burens en ons nageslacht. Wie denken we wel wie we zijn als we broeikasgasvrij energie produceren in kerncentrales terwijl we de rommel in het buitenland deponeren en er ook nog eens ons nageslacht mee opzadelen? Voor kernsplijting is namelijk uranium nodig. Er wordt in Tim's artikel gesproken over een halve gram uranium per gezin per jaar. Dat betekent voor Nederland (6 miljoen huishoudens) 6 miljoen halve grammen ofwel 30 ton uranium per jaar. Dit uranium moet worden gewonnen en gezuiverd, volgens Tim bijvoorbeeld in Australië. Nu bevinden zich in Australië open uraniummijnen o.a. midden in Kakadu National Park, een van de mooiste natuurgebieden ter aarde dat door de Verenigde Naties is uitgeroepen als een World Heritage, net zoals onze Waddenzee dat is. Ter vergelijking: zouden wij in Nederland een open uraniummijn in de Waddenzee dulden?

En wat denken wij van het hoogradioactieve afval (1 tennisbal per levende inwoner dat is dus 16 miljoen stralende tennisballen per generatie). Ook dat stoppen we in het buitenland in de grond, bijvoorbeeld in Rusland. Dat afval zal daar geduldig tienduizenden jaren liggen te stralen. Niemand kan nú garanderen dat er niets in die tienduizenden jaren mis gaat. In de Verenigde Staten weet men nú al geen raad meer met alle in het verleden gegenereerde radioactieve afval en wil men het allemaal in een berg in een woestijn in Nevada opslaan.

Dit brengt mij meteen op argument twee: veiligheid. Een goed gebouwde kerncentrale zou niet spontaan kunnen ontploffen. Als een kerncentrale écht gegarandeerd veilig is, kan je hem dus zonder bezwaar neerzetten daar waar de elektriciteitsbehoefte het grootst is, bijvoorbeeld in een buitenwijk van Den Haag, of misschien nog beter midden in de Randstad, bijvoorbeeld in Woerden. Ik vraag mij af of dat maatschappelijk wordt geaccepteerd. Dus ook hier weer de ver-van-mijn-bed show.

Duurzaamheid, logica, techniek en economie dicteren dat energie zo dicht mogelijk moet worden opgewekt bij de plek waar ze ook wordt verbruikt. Alternatieven voor kerncentrales zoals windturbines, zonne-energieinstallaties, biomassa-centrales enzovoort moeten dus in of vlakbij de stad staan, bijvoorbeeld op industrieterreinen. Windturbines kunnen planologisch en architectonisch heel goed worden gecombineerd met industrieterreinen, zoals bijvoorbeeld in Amsterdam-West. Zonne-energie vereist volgens Tim 20 tot 50 vierkante kilometer oppervlak.

Gelukkig bezitten wij van dit oppervlak meer dan genoeg precies daar waar we het nodig hebben: daken.

Iemand heeft uitgerekend dat, als er op elk geschikt dak in Nederland zonnepanelen zouden liggen, er overdag meer elektriciteit wordt geproduceerd dan we in heel Nederland nodig hebben. Als er geen zon is, of 's nachts, kunnen windturbines, brandstofcellen, biomassa-centrales, waterkracht, getijden- en golfcentrales inspringen. Een duurzame mix heet dit. Met de overvloedige zonnepanelen overdag zou men waterstof kunnen produceren om die later of elders in te zetten voor de energievoorziening. En voor het bedrijfsleven zijn er bedrijfsgebouwen te over met prachtige platte daken die ideaal zijn voor toepassing van zonne-energie. Het aardige van zonne-energie is dat het duurzame energie is, nota bene opgewekt door een kernfusiecentrale veilig en ver weg: onze zon. Kernenergie kan op deze manier dus wel degelijk duurzaam, comfortabel en veilig zijn!

Coördinatiepunt

Solarfinance staat in de startblokken

In de vorige nieuwsbrief riepen wij leveranciers op in te schrijven op de tender van MegaPV voor de campagne van de Rabobank 'Solarfinance'. Maar liefst 10 leveranciers hebben daar aan gehoor gegeven en allemaal tegen de door MegaPV vastgestelde scherpe prijs van 6 euro/Wp excl. BTW incl. begeleiding en uitgebreide garanties. Hiermee is de campagne al voor de daadwerkelijke start een succes omdat er eindelijk één centraal punt is waar men tegen de laagste prijs en de beste garantie kan inschrijven voor dakvullende PV-systemen. Een coördinatiepunt dat zijn draagvlak vindt onder de meest gerenommeerde PV-leveranciers en producenten. Met de huidige subsidiemaatregelen komt een dakvullend PV-systeem voor de gemotiveerde geïnteresseerde binnen handbereik.

De komende maanden zal bekeken worden via welke partijen en media bekendheid gegeven zal worden aan Solarfinance. Vanzelfsprekend hangt het een en ander nog af van de beslissingen op Prinsjesdag. We houden u op de hoogte.

PV Bouwvergunningvrij

We hadden beloofd dat we deze rubriek zouden schrappen, omdat je naar onze mening een dief van je eigen tijd en portemonnee bent als je nog een bouwvergunning aanvraagt. Dankzij de gemeente Aa en Hunze toch nog een sappig verhaal in deze rubriek dat we de lezer niet willen onthouden.

In Rolde werd in 2000 een van de eerste dakvullende systemen met zwart-geanodiseerde randen geplaatst door Kaasmakerij Karwij. 40 panelen vulden netjes het gehele dakvlak (zie foto onder). De trotse eigenaar had het er zelfs voor over dat de panelen op het oosten werden geplaatst, ook al was de opbrengst wat minder. Zo'n 25.000 euro kostte het systeem. Nog even voor alle zekerheid gevraagd bij de gemeente of er nog een bouwvergunning nodig was, maar daar kwam nooit een antwoord op, behalve dan de ontvangstbevestiging.

In de week van de WSSD, de conferentie waarin premier Balkenende opriep tot daden, werd de slapende ambtenaar wakker. Actie? Wie roept er 'actie'? Prompt werden er twee controleurs naar Rolde gestuurd en wat trof men aan? Zonnepanelen op een dak! De ambtenaar herinnerde zich

ook nog de woorden van dezelfde premier, dat het uit moest zijn met het gedoogbeleid, dus schakelde hij onmiddellijk welstand in.

De respectabele heren van welstand bekeken wat foto's die de controleurs hadden gemaakt, want ter plaatse kijken voor wat zonnepanelen is wel wat veel gevraagd, en trokken hun conclusies.

'Het dak is van verre zichtbaar en werkt bij bepaalde zoninval sterk als een grote verblindende spiegel die het dorpsbeeld tenietdoet. (het oude fabeltje dan het in conservatieve kringen goed blijft doen, red.) De panelen passen niet bij de eenvoudige architectuur, die typisch geënt is op een pannendak. De zonnepanelen passen niet bij de gebouwde omgeving. (Kent u het Novem-programma PV-GO nog? PV in de Gebouwde Omgeving... Die jongens van Novem zaten dus mooi mis volgens welstand, red.) De zonnepanelen geven een extreem harde, zelfs afwerende overgang die de waarde van het bestaande gebied vernietigt. Geadviseerd wordt de dakplaten niet te legaliseren. Een alternatief is de panelen te plaatsen in het maaiveld. Om daarbij spiegeling te voorkomen zou een beukenhaag van 2 meter hoogte ervoor kunnen worden geplaatst.'

(Wie meent dat dit een cynische grap van de redacteur is, kan het schriftelijk document per mail aanvragen.) De net wakker geworden ambtenaar voelt zich gesterkt door deze smaad en schrijft de eigenaar van het PV-systeem een onaardig briefje:

'Onze medewerkers van VROM hebben zonnepanelen op uw dak geconstateerd. Dit is een constructieve ingreep (helemaal niet! Red.) en derhalve vergunningsplichtig (als dat al zo was, dan in elk geval niet meer over drie maanden, red.). Wij hebben tijdens onze controle foto's gemaakt en deze voor een schriftelijk advies voorgelegd aan de welstandscommissie. Wij adviseren u de schuur in de oorspronkelijke staat te herstellen door het verwijderen van de zonnepanelen. Indien u binnen vier weken na verzenddatum van deze brief (29-8-2002) geen actie ondernomen heeft, overwegen wij bestuursrechtelijke stappen te ondernemen ten einde de door u begane overtreiding te beëindigen.'

De eigenaar van de kaasmakerij schrikt zich lam. Dacht hij een goede daad te doen, blijkt hij in de ogen van de ambtenarij een crimineel. De brief gaat linea recta op de fax naar Projectbureau MegaPV, dat korte metten maakt met dit sterke staaltje van onkunde en de gemeente Aa en Hunze vriendelijk verzoekt een bloemetje af te geven bij Karwij, tegen de schrik.

De provincie Drenthe heeft begin augustus aangekondigd wegen te zoeken om 1 MW aan PV te plaatsen. Blijkbaar wil men dat doen door al geplaatste systemen eerst te verwijderen en vervolgens opnieuw neer te zetten. Het zal beslist de goedkoopste manier zijn!

10 augustus 2002

Overheidsbeleid

PV or not PV, twijfels rond een kabinetsstandpunt

In de nieuwsbrief van Projectbureau Duurzame Energie lezen wij dat in het strategisch akkoord

'Werken aan vertrouwen, een kwestie van aanpakken ' staat: "Het energiebeleid moet gericht zijn op een overgang naar duurzame energie en een duurzame energiehuishouding en een kostenefficiënte uitvoering van de Kyoto-verplichtingen". De bedoeling zou zijn: transitie naar duurzame energievoorzieningen en een kostenefficiënte uitvoering ervan. 'Door de aanpak van free-ridereffect kan, zoals allen weten die zich op het duurzame energieveld bewegen, heel veel bezuinigd worden. Het stoppen van het in toenemende mate weglekken van belastingsgeld naar het buitenland zonder dat daar een kWh extra groene elektriciteit door wordt opgewekt, was reeds aangekondigd door de vorige minister. Niemand die duurzame energie een warm hart toedraagt, kan hiertegen bezwaar hebben. Dat geldt eveneens voor het aanpakken van het free-ridereffect van andere regelingen. Er is ook geen sprake van afschaffen van al het goede dat is opgebouwd, mogelijk wordt het wat anders en hopelijk effectiever.'

Tijd voor onze redactie om te achterhalen wat er nu van deze stellingname waar is. Er gaat immers 68 miljoen op het totale EPR-budget van 122 miljoen bezuinigd worden. Allemaal free-riders-effecten? Misschien. HR-ketels zijn in de huidige concepten per 1 januari 2003 al geschrapt en energiezuinige koelkasten, vaatwassers en wasmachines zullen ook wel hun langste tijd gehad hebben. Edward Stigter van VROM: 'Kosteneffectiviteit, freeridereffecten, uitvoeringskosten in relatie tot het subsidiebedrag en het overeind houden van een kleinere maar robuustere maatregelenlijst vormen bij de bezuinigingen de belangrijkste criteria. In dat verband ligt het voor de hand om in eerste instantie te kijken naar een aantal huishoudelijke apparaten en gebouwgebonden maatregelen met een hoog freeridergehalte. Zoals het er nu naar uit ziet betekent dit voor duurzame energie nog niet heel veel.'

En verder is het naar het buitenland vloeien van REB-gelden de regering een doorn in het oog. Om die reden wordt groenstroom niet langer vrijgesteld. Diederik Samsom zegt in het Nieuwsblad Stroom: 'Door de hele reb-vrijstelling voor groene stroom te schrappen, stop je niet alleen de import, maar help je ook de vraag om zeep. Daarmee dreigt het kabinet het kind met het badwater weg te gooien.'

Mocht het kabinet tot het inzicht komen dat niet de REB-vrijstelling, maar de import moet worden aangepakt, dan staat duurzame energie in Nederland nog gouden tijden te wachten. Overigens hebben diverse organisaties al herhaaldelijk aan de bel getrokken over deze import van duurzame energie.

De concept-maatregelenlijst EPR is vermoedelijk begin september klaar. En nu maar hopen dat de marktsegmenten die het meest bij stabiliteit gebaat zijn ongeschonden uit de strijd komen.

Manifest tegen de afbraak

De hartenkreet die door de 'Actiegroep Zonnestroom' begin juli aan de lezers van de nieuwsbrief gestuurd werd, had onverwacht succes. Niet alleen stuurden diverse mensen de e-mail door, ook besteedde Omrop Fryslân uitgebreid aandacht aan de oproep op TV en Radio. Het manifest riep burgers op met alle mogelijke geweldloze middelen tegenwicht te bieden aan de 2,5 miljard aan bezuinigingen op ons kostbare leefmilieu. Wie het er nu bij laat zitten, heeft over dertig jaar wat uit te leggen aan zijn kinderen en kleinkinderen!

In het NOS-journaal kwam Wouter van Dieren aan het woord, die korte metten maakte met de verminderde politieke aandacht voor waarschijnlijk de grootste dreiging op onze planeet van deze eeuw: het toenemende broeikas-effect.

En dan nog dit:

Liever een toekomst dan een fortuin

Een waarheid als een koe zou je zeggen, maar de waarheid mag niet meer gezegd worden. Een ongreepbare angst heeft zich meester gemaakt van groepen die zich inzetten voor andere dingen dan hun eigen portemonnee. Dat 'de kogel van links kwam', wordt door heel beschaafd Nederland afgewezen, maar de impact van deze uitspraak zal nog lang in onze samenleving doordreunen. Alles wat ook maar enigszins verband houdt met 'links' of 'milieu' lijkt vogelvrij. Dat niet alleen politici, de media en rechters het moeten ontgelden, bleek afgelopen week toen redacteur Hendrik Gommer vanwege zijn bio-ecologische vakantiepark schriftelijk werd uitgemaakt voor een 'Volkert van der G.-type'. Hendrik Gommer heeft dit gemeld bij de plaatselijke politie.

Dat gevestigde partijen als CDA en VVD niet veel duidelijker afstand nemen van samenleving-ontwrichtende uitspraken van coalitiegenoten is naar onze mening een gotspe.

Substantiële bijdrage PV

PV levert veel werkgelegenheid op

Energiebedrijf Nuon wees ons op het volgende bericht.

Een onderzoek van de International Energy Agency (IEA) wijst uit dat de Duitse PV-markt in 2001 alle verwachtingen overtreft. In 2001 werd maar liefst 78 MWp geplaatst (tegen zo'n 6 MWp in Nederland), een groei van 86%!! Totaal is er nu 194 MWp geplaatst (tegen zo'n 17 MWp in Nederland).

De groei van de binnenlandse productie van panelen was maar liefst 81% tot 29 MWp. Het aantal banen in de PV-sector in Duitsland groeide met 58% naar 6000. Ruim 2000 arbeidsplaatsen zijn ontstaan in de productie, 460 in het onderzoek en 2500 in de installatiesector. Hiermee wordt nog eens bewezen dat investeringen in PV niet alleen economie en milieu ten goede komen, maar ook de werkgelegenheid.

De New Energy Foundation meldde dat in Japan er 115 MWp bijkwam, een groei van 54%. In Japan is nu 334 MWp geplaatst.

De conclusie is duidelijk: de nieuwe Silicon-valley zal men vinden in Duitsland of Japan. Verwacht wordt dat Italië dit jaar ook een flinke groei te wachten staat.

Essent komt met hoogste teruglevertarief

Essent zal aan haar Groenstroomklanten maar liefst 22,5 eurocent gaan betalen voor teruggeleverde zonnestroom. Daarenboven vervangt Essent gratis de oude meter door een teruglevermeter. Ondanks het feit dat Essent geen ondertekenaar van het PV-manifest is, draagt ze hiermee een stevig steentje bij aan de uitgangspunten van het PV-manifest (streefbedrag 25 eurocent).

Door in de inzet van de energiebedrijven komt de verwezenlijking van de uitgangspunten van het PV-manifest aardig dichtbij, met name voor woningbouwcorporaties en particulieren. Als het nieuwe kabinet nu maar geen roet in het eten gooit...

Hiermee wordt de uitspraak van een onderzoekster in het programma 'De nieuwe wereld' van de

VPRO steeds geloofwaardiger. 'Voor de redding van onze planeet moeten we het gek genoeg van de bedrijven hebben, regeringen lopen hopeloos achter!'

Meer dak onder de zon

Novem heeft aan Projectbureau MegaPV en W/E-adviseurs subsidie geven voor het starten van een nationale campagne onder woningbouwcorporaties. Woningbouwcorporaties kunnen daarmee zonder extra kosten begeleidt worden tijdens de realisatie van het project. W/E-adviseurs en MegaPV zorgen voor begeleiding van huurders, contacten met energiebedrijven, subsidie-aanvragen, systeemkeuze, gezamenlijke inkoop, projectcoördinatie, etc. Hierdoor is voortaan 'one-stop-shopping' voor WBC's mogelijk tegen de laagste prijzen. Volgens beide onafhankelijke bureaus is het daarmee voor WBC's mogelijk geworden rendabel in PV te investeren. Over enige maanden zal er een tender onder leveranciers gehouden worden om dat laatste te verwezenlijken.

Geïnteresseerde woningbouwcorporaties kunnen zich nu al melden bij Projectbureau MegaPV.

Regeling voor huurders

Naar aanleiding van de actie van Solar Service Buro te Deventer, waar wij vorige maand over berichtten, is de belastingdienst Emmen met de volgende oplossing gekomen.

Huurders kunnen in aanmerking komen voor de EPR, mits ze een verklaring van de verhuurder overleggen waarin deze aangeeft geen bezwaar tegen de plaatsing te hebben en zelf de rechten op de EPR laat vallen.

Huurders die de plaatsing laten begeleiden door, of lid zijn van, Vereniging Zonnestroom of Projectbureau MegaPV, kunnen een formulier daarvoor aanvragen. Mooier nog is het natuurlijk als de verhuurders op een idee gebracht worden en investeren in PV voor al hun huurders... Over het algemeen is het dan immers rendabel te krijgen.

Newventure 2002

Tijdens de prijsuitreiking van Newventure 2002, een wedstrijd voor veelbelovende ondernemingen, werd MegaPV uitgenodigd als één van de drie veelbelovende ondernemingen uit 2001. Aan investeerders werd gevraagd in welk bedrijf ze zouden investeren: PV, ICT (een website over hardware) of een nieuw product (smeerolie voor golfschoenen). De investeerders kozen unaniem niet voor PV vanwege de instabiele subsidiemogelijkheden en de lange adem die PV vergt. Investeerders zijn anno 2002 immers vooral geïnteresseerd in korte termijnwinst. Ook de zaal (200 jonge ondernemers) werd gevraagd naar een mening. Opmerkelijk genoeg gaf juist de zaal de voorkeur aan PV (40% tegenover 20% voor de beide andere bedrijven) o.a. vanwege het goede imago en de goede perspectieven op de lange termijn.

AVBB pleit voor BTW-verlaging

Het AVBB, het Algemeen Verbond Bouw Bedrijven pleit ervoor het verlaagd BTW tarief van 6 % toe te passen bij renovatie van bestaande woningen wanneer dit gebeurt conform een EPA. Dhr. Zuidhof: 'Eind dit jaar wordt in het kader van het Kyoto-verdrag een nieuwe EU richtlijn Energieprestatie Gebouwen van kracht die door ons land zal moeten worden toegepast. 40 % van de CO2 uitstoot hangt samen met verwarming van gebouwen. Duurzaam (ver)bouwen zou langs de weg van het verlaagde BTW tarief een impuls kunnen krijgen zonder veel administratieve rompslomp. Een prachtige kans om ook

zonnepanelen massaal toepassing te laten vinden in de renovatie.'

Nieuwe technieken

Unieke tendermethode ontwikkeld

Door Projectbureau MegaPV is een unieke tendermethode ontwikkeld, waarvan inmiddels de haar bekende leveranciers op de hoogte zijn gesteld. Voor een nieuw project zijn leveranciers gevraagd in te schrijven op een vooraf vastgestelde prijs. Alle leveranciers die deze prijs halen, kunnen meedoen. De eerste reacties zijn zeer positief. Voordeel van deze methode is dat de prille PV-ondernemingen zo gelijke kansen krijgen op het uitbouwen van hun markt, terwijl de inkooprij om diverse redenen lager uitvalt dan bij andere tenders. Tegelijkertijd vindt er meer coördinatie, standaardisatie en kennisuitwisseling plaats. Naar verwachting zullen consumenten vanaf november van dit systeem kunnen profiteren gecombineerd met professionele begeleiding. Leveranciers die de tender nog niet hebben ontvangen kunnen die aanvragen via info@megapv.nl

Coördinatiepunt

Professionele PV-nieuwsbrief in ontwikkeling

Na aanvankelijke twijfels staat Novem inmiddels positief tegenover het plan om te komen tot een onafhankelijke professionele PV-nieuwsbrief. Het is de bedoeling dat de huidige PV-nieuwsbrief, die nu zo onafhankelijk is al de schrijver probeert te zijn) aangevuld wordt met andere bestaande nieuwsbrieven (of omgekeerd). Het zal de lezer opgevallen zijn dat de laatste tijd enige berichten van het Solar Service Buro in onze nieuwsbrief werden opgenomen. Er worden besprekingen gevoerd om de krachten op dit punt te bundelen.

De huidige nieuwsbrief groeit inmiddels met zo'n 5 'leden' per week, nog zonder enige vorm van acquisitie. Uit de haast dagelijks ontvangen reacties mag blijken dat de nieuwsbrief zeer goed gelezen wordt.

PV Bouwvergunningvrij

Met ingang van de volgende nieuwsbrief vervalt deze rubriek. Dit punt van het PV-manifest is inmiddels binnengehaald. Mensen die nu nog bouwvergunningen voor PV aanvragen zijn een dief van hun eigen portemonnee en tijd.

5 juli 2002

Doorbraak voor PV in Apeldoorn

1 MWp-project voor de bestaande bouw 4 juli gestart!

Nos-journaal besteedt aandacht aan opmaat voor campagne onder woningbouwcorporaties.

Apeldoorn - Woningcorporatie St Joseph Apeldoorn is deze week gestart met het grootste PV-project voor de bestaande woningbouw ter wereld. 364 Woningen worden voorzien van

dakvullende systemen met een totaal vermogen van maar liefst 1 MWp. Het gaat om een nieuw geïntegreerd systeem van Lafarge Dakproducten. Projectbureau MegaPV verzorgt de begeleiding. W/E-adviseurs doen onderzoek.

Het is al vaker gezegd: de ontwikkeling van zonne-energie is niet te stuiten. Het is niet de vraag óf een groot deel van onze energieproductie door de zon geleverd zal worden, maar vooral wannéér! Dit wordt vandaag maar weer eens aangetoond. Nog geen twee weken geleden was het drama voor PV in de nieuwbouw nog voorpaginanieuw, nu al wordt het doorslaggevende antwoord geformuleerd: als het niet in de nieuwbouw kan, dan doen we het in de bestaande bouw! Dat het PV-project uitgerekend op 'onafhankelijkheidsdag' startte, moet tot het toeval gerekend worden.

Een dakvullend zonnestroom-systeem vormt de kroon op een woning. Niet alleen in esthetisch opzicht; het systeem is ook nog steeds peperduur. Vandaar dat St Joseph Apeldoorn dit unieke project combineert met dakisolatie, de plaatsing van HR-ketels en warmtepompboilers. Overtollige elektriciteit wordt vooralsnog via draaistroommeters aan het net geleverd. De eerste panelen zijn deze week geplaatst en het totale project wordt naar verwachting eind december 2003 opgeleverd.

Subsidies

De kosten voor de hele operatie worden niet alleen gedragen door de corporatie. Ook de rijksoverheid betaalt mee; voor milieubewuste investeringen is immers een aparte subsidiepot beschikbaar. Verder zijn er bijdragen van Nuon, Novem en de Europese Commissie. Het project krijgt bovendien alle steun van de gemeente Apeldoorn. De stad wil zich profileren als groene gemeente en 'het grootste PV-renovatieproject ter wereld' past naadloos in het groene imago.

Ideale situatie

Het 'Mega Energie Project St Joseph Apeldoorn' mag een doorbraak voor PV worden genoemd. De wijze waarop het project wordt uitgevoerd, is vrijwel ideaal.

- De dakvlakken zijn optimaal benut door een dakvullend systeem toe te passen.
- Zonne-energie komt dicht bij de huurders. Iedereen heeft namelijk een eigen omvormer, waardoor een overschot aan elektriciteit aan Nuon kan worden geleverd.
- Er is sprake van een grootschalig project. De prijs van de zonnepanelen kon daardoor omlaag en er wordt een bijdrage geleverd aan verdere prijsdalingen.
- Het project wordt uitgevoerd in de sociale woningbouw, juist waar een lagere energierekening goed van pas komt.
- Er is gebruik gemaakt van een fraai geïntegreerd systeem van Lafarge Dakproducten.
- Hoewel er goed overleg is, wordt het project onafhankelijk van het energiebedrijf gerealiseerd.
- Het is een project in de bestaande bouw, waarvan nog een enorme voorraad aan daken in Nederland aanwezig is.
- De bezoeker wordt een kijkje in de toekomst gegund, als het grootste deel van de woningen met dakvullende zonnestroom-systemen zal zijn uitgerust.
- Het is het grootste project voor de bestaande woningbouw ter wereld.

Modelproject

Het PV-project van St Joseph Apeldoorn is de opmaat voor een aantal campagnes voor woningcorporaties (waarover later meer in de PV-nieuwsbrief). Corporaties kunnen in Apeldoorn komen kijken om daarna eventueel te besluiten ook zelf woningen te voorzien van

dakvullende systemen. De betrokken partijen zullen hun expertise graag inzetten voor heel veel wijken. Voor schone energie, tevreden huurders, een lagere PV-prijs en prachtige daken.

NOS-journaal

Beelden van de eerste geplaatste panelen waren te zien op het 1-uur journaal en zijn te zien op het vier-, zes- en acht uur journaal van vrijdag 5 juli 2002.

Overheidsbeleid

Nieuwe kabinet gaat ook energiesubsidies aanpakken

Een bijdrage van de Nederlandse Vereniging van Banken.

In het regeerakkoord dat deze week werd besproken in de Tweede Kamer is opgenomen dat er vanaf 2003 jaarlijks 500 miljoen Euro moet worden bespaard op energie- en milieusubsidies. De reden die hiervoor wordt gegeven is dat er sprake is van free-riders en overstimulering. De volgende regelingen worden genoemd om een bijdrage te leveren aan de besparing:

- * fiscale energiepremies
- * REB op groene stroom
- * EIA/VAMIL/MIA
- * REB stimulering AVI's
- * Duurzame ondernemersaftrek

In het regeerakkoord van CDA, LPF en VVD wordt gesproken over een verbreding van de grondslagen ter financiering van het gewenste nieuwe beleid. Daartoe worden een aantal grondslagverbredende maatregelen aangekondigd, waaronder het afschaffen van belastingsubsidies op beleggen. In de toelichting op deze maatregel wordt gesproken over het afschaffen van de heffingskortingen voor maatschappelijke beleggingen ("Groen") en beleggingen in durfkapitaal ("Tante Agaath"). Dit betreft de huidige heffingskorting van 1,3% voor beleggingen in deze categorieën.

Afschaffen van deze heffingskortingen betekent in feite de doodsteek voor deze regelingen, die de afgelopen jaren zeer succesvol bleken. Deelnemende burgers worden gedupeerd, zij hebben zich voor langere termijn vastgelegd, juist om het milieu / ondernemers te ondersteunen. De regelingen waren juist succesvol omdat het maatschappelijk draagvlak zeer groot is, hetgeen blijkt uit het grote aantal particuliere beleggers (circa 250.000) dat participeert. Ook succesvol in de zin dat economische en technologische dynamiek wordt ondersteund die zonder die ondersteuning moeilijker van de grond zou komen. Succesvol omdat het een hulpmiddel is in het realiseren van de "Kyoto-doelstellingen".

Feitelijk is door deze regelingen een groot maatschappelijk draagvlak voor duurzaamheid en andere maatschappelijk gewenste ontwikkelingen geschapen. Het afschaffen van de heffingskorting voor deze regelingen zal de maatschappelijke betrokkenheid sterk aantasten omdat het bestaansrecht van deze regelingen zal wegvallen. Voor veel particulieren en andere betrokken zal daarmee een gevoel kunnen ontstaan van "onbetrouwbaar" gedrag van de overheid als bestaande afspraken worden gewijzigd.

Veel bezwaarschriften rond EPA

Belastingdienst Emmen liet ons weten zoveel bezwaarschriften rond de toezegging van EPA-subsidie voor PV te hebben ontvangen, dat men een achterstand heeft van 6 weken! Zou er dan toch iets niet deugen in de regeling?

Huurders vallen nu ook buiten de boot

Steeds meer partijen worden afgesloten van subsidies op PV. Waren eerder non-profit-organisaties en de nieuwbouw de klos, nu wordt ook moeilijk voor huurders die een klein PV-systeem willen aanschaffen. Een bijdrage van het Solar Service Buro in Deventer.

Zou het niet mooi zijn als iedere particulier bij zijn aanschaf van zonnepanelen evenveel energiepremie krijgt per Wp? Huizenbezitters met huizen van na 1998 waren al uitgesloten van de EPA bonus

Volgens het nieuwe procesgecertificeerde EPA mogen ook huurders van een huis officieel geen EPA meer laten uitbrengen om zo in aanmerking te komen voor de EPA bonus op zonnepanelen. Zonder de EPA bonus worden de zonnepanelen voor de meeste mensen toch te duur. Op deze wijze wordt het aantal potentiële kleine PV-eigenaars in de particuliere markt voor de bestaande bouw al gauw gehalveerd!

Substantiële bijdrage PV

Prijzdalingen

Door de dalende dollar en enkele op gezamenlijke inkoop gerichte activiteiten komt de magische grens van 5 euro/Wp voor platte daken in zicht. Grootschalige projecten met daken van woningen kunnen op deze wijze in het Nuon gebied (door aanvullende subsidie en terugleververgoeding) rendabel gerealiseerd worden. Aansluiten bij deze beweging om gebruik te maken van lage inkooprijzen? Neem contact op met Projectbureau MegaPV, dat de coördinatie uitvoert van diverse grootschalige projecten, waaronder het Mega Energie Project St Joseph Apeldoorn.

Nuon geeft gratis panelen weg

Alle medewerkers van de ABN AMRO Bank kunnen gratis zonnepanelen bij de NUONbestellen.

Nou ja gratis... Bij een contractafname van 5 jaar Natuurstroom krijg je 2 zonnepanelen cadeau. Doe je dat voor 10 jaar dan krijg je er 4.

De reden hiervoor is dat de AAB een groot contract met de Nuon heeft afgesloten m.b.t. afname groene energie.

Als medewerkers dat ook doen krijgen ze een zelfbouwpakket thuis. Installatie kost eventueel 400 euro.

Voortgang Dorpshuizenproject Friesland

Het idee van Nuon is verwant aan het principe van het Dorpshuizenproject in Friesland, waar

dorpshuizen gratis panelen kunnen krijgen, als dorpsbewoners overstappen op Natuurstroom. In Friesland is er zo inmiddels al voor 13 dorpshuizen elk 2880 Wp gespaard. Op dit moment wordt een vervolgactie gehouden, om te kijken of dit aantal verder opgekrikt kan worden.

Duitsland gaat voor 1000 MW!

Waar we in Nederland na een jaar malaise langzamerhand weer de weg omhoog weten te vinden, zetten onze oosterburen de grootschalige invoering nog eens in een hogere versnelling. Er is inmiddels al 200 MW geplaatst en de nieuwe doel is op 1000 MW gesteld! Ter vergelijking: in Nederland hebben we nog maar 500 MW aan windmolens geplaatst... Dat is vermoedelijk het verschil tussen de centrum-rechtse regering in Nederland en de Groenen-SPD-regering in Duitsland. Het Duitse PV-wonder heeft de afgelopen jaren duizenden hoogwaardige banen opgeleverd.

Nieuwe technieken

Nieuw geïntegreerd systeem in Apeldoorn toegepast

Het nieuwe IRS-systeem van Lafarge Dakproducten wordt meteen grootschalig toegepast. Het systeem is in principe geschikt voor verschillende typen panelen. In Apeldoorn zijn dat laminaten van BP Solarex 85 Wp. De panelen overlappen elkaar nog wel, maar hebben niet meer de maatvoering van pannen, zoals het geval is met het PV 700 systeem. Een ander verschil met het PV 700 systeem is dat de kunststof 'bakjes' onder de panelen ontbreken. Door deze twee aspecten is een aanzienlijke lagere prijs gerealiseerd.

Coördinatiepunt

Zonnewijzer

Sinds kort heeft Beldezon op haar website (www.beldezon.nl) een service om je opbrengst mee te vergelijken: de zonnewijzer.

Zonnewijzer bevat de zonne-opbrengst van een aantal meetpunten verspreid over ons land. Je kunt van maand tot maand je zonnepaneel-opbrengst invoeren en vergelijken met dat van het dichtstbijzijnde meetpunt. Het programma 'ziet' ook of je systeem bovenmodaal of ondermodaal werkt.

PV Bouwvergunningvrij

Geen bouwvergunning in Apeldoorn aangevraagd

Voor het plaatsen van de 11.648 panelen in Apeldoorn is geen subsidie aangevraagd en de gemeente is in opperbeste stemming over dit unieke project. Zo kan het dus ook!

Nr. 6 juni 2002

Overheidsbeleid

Rechts kabinet in de maak

...en toch wat lichtpuntjes.

Dat een rechts kabinet vooral aan de beurs zou denken van degenen die roofofbouw plegen op hun omgeving was bekend. De bevestiging van deze gedachte hebben we de afgelopen weken kunnen waarnemen. Einde kilometerheffing, benzineprijzen naar beneden, meer asfalt, 5de nota in de prullenbank, JSF besteld en dan hebben we de bezuinigingsronde nog niet gehad. Alleen de overstromingen in Europa herinneren ons er aan dat de gevolgen van het broeikas-effect zich niet laten leiden door verkiezingsretoriek.

Voor PV is echter nog niet alle hoop vervlogen. Hierna kan men zien dat bijvoorbeeld CDA-kamerlid Wijn gevoelig is voor logica en eerder viel in deze nieuwsbrief te lezen dat het CDA vorig jaar de motie Vos onderschreef: PV meer en meer generiek stimuleren. Nu VVD en LPF in zoveel zaken hun zin gekregen hebben, heeft het CDA voldoende wisselgeld voor duurzame energie, ergens moet de fundamentele gedachte van het rentmeesterschap toch in terug te vinden zijn. Het PV-manifest was bovendien gericht op efficiency-verbetering voordat er meer geld ter beschikking wordt gesteld, volgens het 'no cure no pay'-principe. Een gedachte die goed past in de LPF-denkwijze. Daarnaast hebben diverse partijen aangetoond dat investeringszekerheid tot positieve economische effecten zal leiden. De vliegtuigindustrie creëert 'wel' 200 hoogwaardige banen met een investering van 7 miljard. Dat doen we met PV een factor honderd beter!!

Mevrouw Jorritsma heeft het duidelijk verbruid bij de Tweede Kamer, zo bleek bij de verkiezing van de kamervoorzitter. De kans dat zij op Economische Zaken terugkeert is vrijwel gelijk aan nul. En dat biedt kansen voor het gezond verstand en dus het PV-manifest.

Generieke subsidie

Demissionair minister blijft verstrikt in cirkelredeneringen

Begin mei gaf minister Jorritsma weer eens een sterk staaltje van cirkelredeneringen, die we inmiddels van haar gewend zijn. 'De subsidieproblemen voor projectontwikkelaars liggen niet aan de EPR, maar aan het feit dat PV een vrij kostbare techniek is.' Voorzover wij wisten was de EPR uitgevonden omdat PV 'vrij kostbaar' is, anders hadden we de hele EPR niet nodig, toch? 'Mensen moeten erg gemotiveerd zijn om een PV-systeem aan te schaffen, de overheid moet dat niet willen forceren.' Ik dacht dat de overheid een duurzame energie beleid had en dat het van belang is dat zoveel mogelijk mensen daarvan doordrongen raken. Er zit toch wel een gapend gat tussen 'forceren' en 'aantrekkelijk maken'.

'Overigens merk ik hierbij op dat de EPR ook altijd bedoeld is geweest voor huishoudens en niet voor projectontwikkelaars.' Mensen die al wat langer bij PV betrokken zijn (langer dan 1,5 jaar) weten dat de EPR als een generieke maatregel werd gepresenteerd. De minister heeft onze klacht dat dat niet het geval is, nu dus zelf bevestigd in de Tweede Kamer.

Het lid van de Tweede Kamer, Wijn (CDA), heeft aan de minister van Economische Zaken op 8 mei 2002 de volgende schriftelijke vragen gesteld.

1 Kent u het project 'De Stad van de Zon' in de gemeente Heerhugowaard?

2 Is het waar dat er voor grootschalige woningbouwprojecten met Photo Voltaïsche Zonne-energie geen subsidiemogelijkheden vooraf zijn, terwijl die er wel zijn voor individuele (nieuwbouw-)woningen?

3 Deelt u de mening dat hierdoor voor een projectontwikkelaar (financiële) risico's vooraf bestaan die een reguliere woningbezitter niet heeft?

4 Bent u bereid in deze een oplossing te realiseren?

De minister van Economische Zaken, A. Jorritsma-Lebbink, heeft deze vragen als volgt beantwoord. Middels deze brief geeft zij tevens uitvoering aan de toezegging gedaan in mijn brief van 21 maart jl. aan uw Kamer (kenmerk ME/EP/DE/02009111) inzake stimulering van duurzame energieopties 'achter de meter', waarin ik de toezegging doe de Kamer separaat te informeren over het probleem van projectontwikkelaars in de Energiepremieregeling.

1 Ja.

2 Dit is onjuist. Voor zowel grootschalige als individuele nieuwbouwprojecten kan bij het toepassen van zon-pv (photovoltaïsche zonne-energie) een subsidie verkregen worden in het kader van de Energiepremieregeling (EPR). De subsidie moet door de nieuwe eigenaar c.q. koper van de woning worden aangevraagd nadat de installatie is geleverd en betaald.

3 Een projectontwikkelaar moet evenals een individuele bouwer investeringen in zon-pv op woningen voorfinancieren. De projectontwikkelaar kan dit risico doorgeven aan de toekomstige bewoner door de EPR in de prijsstelling mee te nemen. Dit wordt bij voorkeur vermeden omdat daarmee de koop duurder en dus lastiger wordt. Indien om die reden de verwachte EPR-bijdrage buiten de verkoopprijs wordt gehouden, draagt de projectontwikkelaar het risico van verandering in de EPR-regeling in de tijd tussen bestelling van de zon-pv installatie en bouwen en oplevering van de woning. Hier heeft de projectontwikkelaar vaak weinig trek in.

4 Ik wil de beslissing voor een eventuele oplossing buiten de huidige EPR-systematiek laten aan het nieuwe kabinet. Ik ben zelf tot de slotsom gekomen dat het probleem in essentie niet bij de EPR ligt maar in het feit dat zon-pv een vrij kostbare techniek is. Er zijn relatief weinig mensen die bereid zijn voorafgaand aan de bouw van een woning een grote additionele financiële verplichting voor een zon-pv installatie aan te gaan. Een zon-pv installatie van enige omvang kost namelijk al gauw EUR 10.000.

Mensen moeten dus echt gemotiveerd zijn een zon-pv installatie aan te schaffen; de overheid moet dat niet willen forceren. Ik heb in overleg met het ministerie van Financiën onderzocht of het mogelijk is om in geval van grootschalige projecten de aanspraak op EPR van de latere eigenaar vooraf over te dragen aan de projectontwikkelaar. De wettelijke systematiek blijkt hiervoor geen ruimte te bieden. Overigens merk ik hierbij op dat de EPR ook altijd bedoeld is geweest voor huishoudens en niet voor projectontwikkelaars. Wel kunnen particulieren mijns inziens individueel een regeling treffen met de projectontwikkelaar.

Substantiële bijdrage PV

Stad van de Zon in gevaar

Eind mei werd 'Stad van de Zon' (hopelijk voor de laatste keer) ook nog eens geconfronteerd met de cirkelredenering van EZ (zie vetgedrukte tekst).

Van Cees Bakker

Het ziet er zeer somber uit voor het grootschalige PV zonne-energieproject dat was geprojecteerd in de toekomstige 'Stad van de Zon' te Heerhugowaard.

29 mei 2002 was het complete college van B&W, samen met projectleider Rob Piers op bezoek bij demissionair minister Jorritsma van EZ. **Daar kreeg men te horen dat deze minister geen oplossing meer zal forceren voor het probleem dat de EPR-subsidieregeling niet geschikt is voor projectmatige woningbouw. Voor EZ heeft PV geen prioriteit meer omdat de kosten niet snel genoeg omlaag gaan. Dat was nou juist één van de doelen van dit grootschalige demonstratieproject.**

De partijen die zich hier jarenlang voor hebben ingespannen worden hiermee behoorlijk in de steek gelaten. Op dit moment beraad men zich in Heerhugowaard over eventueel nog openstaande mogelijkheden, maar het ziet er zeer somber uit. Tenzij iemand zeer snel een oplossing zonder open eind kan garanderen is het project van de baan.

Opmerkelijk genoeg komt dit besluit nog geen week nadat de eerste seriematige woningen met PV in Heerhugowaard in de verkoop zijn gegaan (za 25 mei). Daarvoor was als vanouds zeer ruime belangstelling. De PV voor dit deelproject was nog gesubsidieerd met de oude BSE-regeling van Novem en gaat dus gewoon door!!

Voor meer informatie over het project zie mijn website: www.ceesbakker.nl

PV voor steeds minder groepen haalbaar

Nu er definitief geen oplossing komt voor projectontwikkelaars en de EINP-pot al geruime tijd leeg is, wordt de realisatie van PV-projecten in de nieuwbouw, bij verenigingen, stichtingen en gemeenten wel zeer lastig. Terwijl de afgelopen 15 jaar juist vol werd ingezet op nieuwbouw. Vrijwel alle Novem-programma's waren daarop gericht. Toen 'De Groene Leguaan' in 1999 10 dakvullende systemen voor de bestaande bouw realiseerde, heette dat een project 'van een eigenzinnige ondernemer in Friesland'. Drie jaar later blijkt juist daar de grootste groeipotentie te zitten, waardoor opnieuw heel veel subsidiegelden inefficiënt zijn ingezet.

Grootschalige campagne's in voorbereiding

Ondanks de dramatische ontwikkelingen rond subsidies vorig jaar (BSE-Novem) en dit jaar (projectontwikkelaars) zullen binnenkort enkele grootschalige campagnes gestart worden voor de bestaande bouw. Uit betrouwbare bronnen ontvingen wij het bericht dat de EPR vermoedelijk de komende vier jaar wel stand zal houden, terwijl de premiehoogte voor PV volgens de eerste voorstellen volgend jaar ongewijzigd blijft.

We zullen de komende maanden leveranciers benaderen voor een tender, waarbij het principe van de 'geleide marktwerking' wordt geïntroduceerd. Alle erkende leveranciers die kunnen voldoen aan een vooraf vastgestelde scherpe prijs kunnen projecten toegewezen krijgen. In volgende nieuwsbrieven houden we u op de hoogte.

Madurodam: zonnestad met een luchtje

Eerste zonnestad, dat zou Madurodam zijn. Bij de opening de minister en allemaal dure heren op de foto rond een zonnepaneel. Dure heren en zo'n bijzonder creatief idee, dat kan toch niet kloppen. Onze journalisten doken erin en wat bleek? Madurodam is niet meer dan een statusproject. Zeker geen project om een voorbeeld aan te nemen.

De wortels liggen al in 1997. Co Wilders is uit puur idealisme de zonne-energiebranche ingedoken. Hij vindt dat de prijzen te hoog zijn en meent, in een tijd dat Shell Solar nog het monopolie in PV-land heeft, dat een doorbraak met Japanse panelen dichterbij gebracht kan worden. Hagenees Wilders is er van overtuigd dat zonne-energie een revolutie in de energiewereld zal betekenen, in de positieve zin van het woord en is vast van plan zijn bijdrage daaraan te leveren. Dat de wereld niet zit te wachten op gedreven idealisten, daar komt hij al snel achter maar hij laat zich niet indammen. Bij 'De Groene Leguaan' realiseert hij inderdaad het systeem met de laagste Wp-prijs. Het ene creatieve idee na het andere lanceert hij en zo schrijft hij de directie van Madurodam aan: met de nodige subsidies kan Madurodam 'de eerste zonnestad ter wereld' worden. Na een nadere toelichting blijkt de directie enthousiast en samen met Co Wilders wordt het plan verder uit gewerkt. Novem-aanvraag ingediend, waar Wilders als partner genoemd wordt.

Maar ja, hoewel je maar een klein stadje bent, wil je graag bij de groten horen, dus wordt energiebedrijf Eneco erbij betrokken. Niet dat energiebedrijven echt nodig zijn bij PV-projecten, maar mensen uit de oude wereld willen dat nog wel graag geloven; vooral als die grote jongens beweren dat het wel eens moeilijk kan worden met de 'netinpassing'.

En ja, die Wilders met zijn idealen kan wel beweren dat hij de laagste prijs heeft, maar dat kan nooit goed zijn. De oliemaatschappijen leveren al 100 jaar energie, dus dat betekent kwaliteit en zo stapt Shell de stad binnen. Wilders begrijpt er niets van: verreweg de laagste prijs, initiatiefnemer, enthousiast, diverse referentieprojecten, wat willen ze nog meer?

Wilders merkt dat men met zijn idee aan de haal gaat, maar wat kan hij doen? Geen contract, de tijd die er in gestoken is, wordt niet vergoed en omdat hij teleurgesteld is en dat ook aan de directie laat weten, wordt hij niet eens uitgenodigd bij de opening. Geen zonne-energieprijs voor het beste idee, niks.

En zo staat er dan een foto van de opening op de voorpagina van Nieuwsblad Stroom. Een demissionair minister die zonnestroom vorig jaar zo'n beetje de nek omgedraaid heeft, drie hoge heren met pak en stropdas die te saai lijken om ooit zo'n creatief idee zelf te bedenken en een meisje dat tot burgemeester is gebombardeerd om de foto op te leuken, maar vast niet weet hoe de boze grote mensenwereld werkt. Wat Madurodam nog meer wilde? Een zonnepaneel met stropdas en driedelig pak! Doe mij maar gewoon een systeem op het dak...

Nulwoning te koop

Nadat vorig jaar de nul-woning aan de Max Euwestraat in Zandvoort te koop stond, is nu de bedrijfswoning van De Leguanen van Stavoren in de aanbieding. De eigenaar heeft plannen voor een nieuw baanbrekend project in het midden van het land. De woning is voorzien van een dakvullend PV-700-systeem (5005 Wp) en een platdaksysteem van BP Solar (3600 Wp). Verwarming door een warmtepomp en lemen warmtewanden. Een schitterend uitzicht over het naastgelegen natuureservaat. Info: Makelaardij Hoekstra 0515-430006.

Nieuwe technieken

Morgo folietechniek levert afdichtingsmachetten

Soms kan de dakdoorvoer van bekabeling in de bestaande bouw een slechte afwerking opleveren. Niet zelden wordt het dak maar even dichtgepurd. Op www.morgofolietechniek.nl is

informatie te vinden over zogenaamde afdichtingsmanchetten waardoor de installateur een kabel kan voeren, terwijl de waterdichte afdichting gewaarborgd blijft.

Coördinatiepunt

Onafhankelijke PV nieuwsbrief?

Bij Novem is subsidie aangevraagd om de huidige PV nieuwsbrief te professionaliseren door inschakeling van onafhankelijke journalisten. In eerste instantie meldde Novem dat 'PV geen speerpunt is voor het ministerie van EZ en een PV-nieuwsbrief derhalve niet valt binnen de doelstellingen van de DEN-regeling.' Op onze vraag of het Novem bekend is dat er jaarlijks tientallen miljoenen in de PV-sector omgaan, ondanks het feit dat EZ zonne-energie niet als speerpunt ziet, hebben wij vooralsnog geen antwoord ontvangen.

PV Bouwvergunningvrij

Daags na verzending van nieuwsbrief nummer 4 ontvingen wij een persbericht van het ministerie van VROM dat de AmvB opnieuw is uitgesteld. Nu tot 1 januari 2003, maar dan zal het ook daadwerkelijk gebeuren! Dat het ministerie zichzelf met deze gang van zaken enigszins belachelijk maakt, laten we voor wat het is. Dat een kant en klaar wetsvoorstel er twee jaar over moet doen om tot uitvoering te komen, was een van de euvels van Paars II. Ondertussen is de wet door de werkelijkheid achterhaald. Alleen enkele particulieren vullen nog braaf het bouwvergunningformulier in.

10-5-2002 Beste zonne-energie geïnteresseerden,

Het lag in mijn bedoeling vandaag een nieuwsbrief uit te brengen, met daarin een precieze vergelijking van de standpunten en daden in de afgelopen vier jaar door politieke partijen, de afgelopen vier jaar. Sinds vorige week staan er echter veel grotere belangen op het spel. Woensdag gaat het er ook om of we blijven denken aan de mensen die niet zo verwend zijn als wij, of we blijven denken aan een leefbare wereld voor onze kinderen, of we rechtvaardigheid verkiezen boven onze eigen portemonnee.

Ik ben persoonlijk een voorstander van de polarisatie en kon om die reden respect opbrengen voor de uitlatingen van Pim Fortuyn. Polarisatie maakt de verschillen helder en maakt het vervolgens gemakkelijker om tot heldere besluiten en inhoudsvolle compromissen te komen. Polarisatie vereist wel een rotsvast vertrouwen in het respect voor het leven, voor de medemens. Zonder dat respect slaat polarisatie om in agressie, vertrouwen in angst. Ik hoop dat we met zijn allen spoedig dat vertrouwen weer enigszins terug kunnen brengen, zodat de polarisatie en dus de discussie weer volop een kans krijgt.

Helaas is ook deze campagne weer gefocussed op korte termijndoelen, waaronder de lange termijndoelen meer dan voorheen geleden hebben. In dit verband wil ik verwijzen naar onderstaande artikel van 'De Nieuwe Omroep', dat juist vandaag uitkwam.

De volgende PV-nieuwsbrief verschijnt volgende maand.

Hendrik Gommer.

Democratie.

Ook wij ontkomen er niet aan: al is het maar omdat de gebeurtenissen ook voor ons gevolgen hebben: De Stemming van Nederland is noodgedwongen gestaakt. Dus hier gaat-ie: Ook wij. Verbijsterd, geschokt, uit het veld geslagen, ontdaan enz. enz. En vanzelfsprekend: ook wij veroordelen de moord. Voor de mooie volzinnen verwijzen we naar de verklaring van De Stemming van Nederland op het infokanaal, die daar ook namens ons staat. En besluiten met de sombere gedachte dat (vooralsnog & kennelijk) één man en vijf kogels de democratie van 16 miljoen mensen in gevaar heeft gebracht.

Enerverende tijden dus. Naderende kamerverkiezing die nauwelijks nog verkiezingen mogen heten; Els Borst bij Barend & Witteman als roepende in de woestijn; wel UEFA-voetbal 'omdat Pim dat zo gewild zou hebben' en de vrijheid van meningsuiting op stal uit piëteit voor de man die daarover zelf en in uiterst karakteristieke bewoordingen moord en brand zou hebben geschreeuwd.

Natuurlijk is Pim in de hitte van de strijd gedemoniseerd. Zo ongeveer als hij in dezelfde hitte van de strijd bevolkingsgroepen demoniseerde. We hebben er tot drie cijfers achter de komma van mogen genieten. Want vreemdelingenbeleid, gezondheid en veiligheid zijn de komende vier jaar politieke brandhaarden dus staan de kolommen daarvan vol. En niet met die ene onhandige opmerking m.b.t. milieuactivisten en pelsdieren.

Misschien had dat gemoeten. Misschien hadden meer journalisten en presentatoren moeten beseffen dat de meeste Nederlanders in de komende verkiezingen Natuur en Milieu hoog in het vaandel hebben (Verkiezingsbijlage Volkskrant 4 mei). Misschien dat een verhitte discussie de binnenbrand had geblust.

Maar niemand trok aan de bel. De media niet en de milieubeweging niet. Omdat Pims opmerking-tussen-neus-en-lippen-door zo ongenueanceerd was dat je er slechts de schouders over kon ophalen. Meer dan vier miljoen Nederlanders zijn lid of donateur van een milieubeweging. Het schrappen van de milieubeweging had nog heel wat groene voeten in de aarde gehad. Dat had zelfs Pims eigen volk niet gepikt.

We weten nog steeds niet wat zich in het hoofd van de dader heeft afgespeeld. En we mogen er journalistiek minder op speculeren dan de nog suggestievere constatering dat in Pim een groot staatsman is heengegaan, dat hij vermoord is om de dingen die hij zei en dat Nederland zijn onschuld is verloren. We mogen wel constateren dat in geen land ter wereld de milieubeweging zo breed gedragen is als in Nederland en dat Greenpeace, Natuurmonumenten, Milieudefensie en Waddenzee het absoluut niet verdienen te worden afgerekend op de daden van een zieke geest, die gelukkig ook nog Nederlander bleek te zijn.

Nieuwsbrief Manifestgroep Nr. 4 april 2002

Overheidsbeleid

Minister schrijft DEAM-brief aan de Tweede Kamer

In de bijlage vindt u de reactie van de minister op de motie van GroenLinks (zie Nieuwsbrief nr. 1). De minister zal onder de noemer van Duurzame Energie Achter de Meter meer aandacht gaan geven aan PV, zonneboilers en warmtepompen (kleine windmolens worden nog niet genoemd). Onze reactie op de brief hierbij.

'De minister belooft in een brief aan de Nationale Ombudsman (zie beneden) haar komende beleid niet weer op verkeerde feiten te baseren. In haar antwoord aan de kamer licht zij de kamer echter opnieuw verkeerd voor! Zij begint (!) haar brief met een definitie van zon-pv: 'Zon-pv is een duurzame energieoptie 'achter de meter'. Het zijn meestal kleinere installaties voor de opwekking van duurzame energie voor eigen gebruik door consumenten en bedrijven. Dit in tegenstelling tot opties 'voor de meter', meestal grotere installaties die duurzame warmte, gas of elektriciteit opwekken en aan het openbare net leveren.'

Zon-PV levert in Nederland vrijwel altijd aan het net en heb je van 50 W tot 50 MW en is voor eigen gebruik én voor algemeen gebruik! De minister weet na vier jaar Duurzame Energie nog niet wat Zon-PV is en moet daar wél beleid over formuleren.

Zon-pv en wind zijn nieuwe revolutionaire technieken en vereisen een ándere aanpak.

Ondanks de welwillende toon in de brief kan ik helaas weinig vooruitgang bespeuren in het duurzame energiebeleid, maar vooral is het een doormodderen op de al eerder verkeerd ingeslagen weg. Allerlei overlegstructuren worden aangedragen om aan te geven hoe hard we dichterbij duurzame energie komen, daarmee de concrete successen in bijv. Duitsland vergetend.

In de begroting 2002 wordt door EZ gesteld dat zon-pv geen substantiële bijdrage kan leveren aan duurzame energie. Dat dat niet juist is, is inmiddels door Europese Commissie, EPIA en Verenigde Naties (Task VIII) afdoende bewezen. Uit deze brief blijkt inmiddels hoe EZ tot dat standpunt komt: men wil niet tot grootschalige invoering komen omdat dát te duur is.

Het onderdeel 'bestaande bouw' is dramatisch. Hoewel erkend wordt, dat daar een enorm potentieel ligt, wordt geen enkele concrete maatregel genoemd om PV efficiënt en grootschalig in te voeren. Installateurs worden lekker gemaakt met een campagne voor zonne-energie, waar de enkele installateurs die zich nu op PV concentreren al nauwelijks het hoofd boven water kunnen houden vanwege de inzakkende markt!

De brief sluit vervolgens af met de opmerking dat een nieuwe rapportage volgt met de volgende begroting voor 2003, en toen waren we wéér een jaar verder.

De enige conclusie die ik uit de brief kan trekken is dat de minister PV duur vindt en daar om die reden niet in wil investeren (zie ook verderop i.v.m. haar werkelijke beweegredenen om het covenant op te blazen). Milieuwinst, werkgelegenheid, duurzame economische groei, een bijdrage leveren aan de verdeling van welvaart, spelen daarbij nauwelijks een rol. Zodoende zijn we precies waar het allemaal om draait. Het rapport 'Solar Generation' van de EPIA en Greenpeace gaf al aan dat 25% van de wereldenergiebehoefte in 2040 door zonne-energie gedekt kan worden, maar dan moeten we nu wel de politieke wil tonen. Uit de brief blijkt dat de politieke wil er níet is in Nederland. De opmerking van de minister dat we maar 'een klein landje' zijn en dus geen invloed hebben op het grote wereldgebeuren, kan ik wellicht beter laten voor wat hij is.

De brief toont dus dezelfde cirkelredenering als de begroting 2002: 'Wij vinden PV duur, het kost te veel moeite om een efficiënte regeling te bedenken, dus PV wordt alleen maar duurder, grootschalige invoering kost nog meer geld en moeite, dus dat willen we ook niet en als er geen grootschalige invoering mogelijk is, heeft PV geen substantiële bijdrage in duurzame energie. Omdat PV geen substantiële bijdrage levert, hoeven er ook geen tijd en geld in stoppen en al helemaal niet na te denken over efficiëntie (en over juist het laatste ging het manifest).'

Het komt allemaal terug om de eenvoudige vraag: 'Wil je wel of niet investeren in zonne-energie?' Of meer algemeen: 'Investeer je in een duurzame toekomst of investeer je in het belang van de portemonnee.' Dat PV duur is, kan nauwelijks een valide argument genoemd worden. De Betuwelijn, de HSL en de JSF zijn ook 'duur', 'heel duur' zelfs.

Het gesprek met de marktpartijen is weer hervat. Dat is een lichtpuntje, maar ik hoop echt dat er op zeer korte termijn verstandige en vooral efficiënte maatregelen worden genomen, waarbij geluisterd wordt naar de geluiden uit de praktijk. Zonne-energie is gelukkig niet meer te stoppen, het is vooral de vraag of Nederland van plan is daar een substantiële bijdrage aan te leveren.'

Ook Duurzaam Bouwen en Stromen geven stemadvies.

De ministeries van EZ en VROM hebben het blijkbaar niet alleen op het gebied van zonnepanelen bond gemaakt, want hoe is het anders te verklaren dat twee tijdschriften de moed hebben getoond een onomwonden stemadvies uit te brengen. Als u het dan nog niet weet?

Duurzaam Bouwen (April 2002)

'Duurzaamheidsprincipes worden door veel partijen beleden, maar weinigen nemen duurzaam bouwen op als programmapunt. Bovendien gaat het dan vrijwel alleen over energieaspecten. De ChristenUnie en GroenLinks komen met de meest concrete maatregelen, gevolgd door de PvdA en de SP. De rest vindt het onderwerp kennelijk niet echt urgent. En u?' (Anne Marij Postel, eindredactrice).

Stromen (5 april 2002)

'Een links kabinet van PvdA, Groenlinks, D66 en SP zou de mogelijke achterstand op het klimaatbeleid ten opzichte van de Kyoto-afspraken in de komende vier jaar kunnen inlopen. (...). De twee groenste partijen, Groen Links en SP, gaan het verst in de REB-verbreding. (...) Om het gevaar van import van vuile stroom tegen te gaan, willen PvdA, Groen Links en SP een importheffing voor stroom uit kolenenergie. Alleen de ChristenUnie maakt zich in zijn verkiezingsprogramma sterk voor etikettering van buitenlandse elektriciteit. (...). Het aantal vermeden autokilometers is bij GroenLinks het grootst: 11 procent meer dan het huidige beleid.' (Harmen Weijer, hoofdredacteur Stromen)

Minister reageert na 6 maanden op klacht

Minister Jorritsma heeft het druk. Het kostte haar maar liefst zes maanden om op een klant van Projectbureau MegaPV te reageren. Dat leverde haar ondertussen al een klacht bij De Nationale Ombudsman op. De traagheid van reageren is klaarblijkelijk een karaktertrekje, want op de kamervragen van Marijke Vos van 18 oktober, reageerde ze pas eind maart. In beide gevallen bleek de inhoud nauwelijks te getuigen van kennis van zaken of inzicht.

De minister stelt in haar antwoord op de klacht dat het budget voor PV niet naar beneden gegaan is. Helaas is er echter nog een gat tussen een budget dat beschikbaar is en het budget dat daadwerkelijk en efficiënt wordt ingezet en juist daarover gaat het manifest. MegaPV heeft al eens eerder een budget van 3 miljard voor PV ter beschikking gesteld. De enige voorwaarde is dat men voor 1 mei 2002 een handtekening gaat halen bij een bewoner op de planeet Mars. Ondertussen is het budget dat MegaPV ter beschikking stelt groter dan dat van de hele Nederlandse overheid!

Wist u trouwens dat de JSF, de Betuwelijn en de HSL elk meer kosten dan een zeer grootschalige invoering van PV en minder banen opleveren?

Demissionair minister reageert op klacht bij Nationale Ombudsman

Minister Jorritsma heeft in haar reactie op een klacht van Projectbureau MegaPV een toelichting gegeven op haar falende zonne-energiebeleid. Ze schrijft daarin onder andere:

'EZ heeft tot de zomer van 2001 serieus en zonder voorbehoud onderhandeld met marktpartijen in het pv-convenant om tot verlenging van het convenant te komen. (...) De marktpartijen vroegen bij de onderhandelingen over het nieuwe convenant een zeer hoge bijdrage van de rijksoverheid. EZ heeft in de afweging van doel en middelen uiteindelijk besloten geen nieuw convenant aan te gaan.'

'Over het verloop van de onderhandelingen is veelvuldig formeel en informeel terugkoppeling naar de achterban geweest. Elk van de leden van de stuurgroep had daarbij zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. (...) Er is altijd in openheid met de achterban gecommuniceerd.'

'De suggestie van dhr. Gommer dat de pv-stuurgroep niet onafhankelijk van de overheid zou zijn is naar mijn mening een ongefundeerde en onterechte aanval op de integriteit van de voorzitter en de secretaris, maar ook op de leden van de zon-pv-stuurgroep.'

'Dhr. Gommer geeft een aantal voorbeelden waarmee naar zijn mening wordt aangetoond dat de beleidswijzigingen van EZ ten aanzien van zon-pv met de verkeerde feiten zijn onderbouwd. Ik benadruk dat EZ open blijft staan voor een inhoudelijk debat over de richting van het duurzame energiebeleid in Nederland in het algemeen en het zon-pv beleid in het bijzonder.'

'Dat dhr. Gommer tenslotte in een interne notitie als een 'fanatiek pleitbezorger' van zon-pv wordt beschreven is zeker niet bedoeld als diskwalificatie, maar als een kenschets van iemand die zeer begaan is met het onderwerp zon-pv.'

Projectbureau MegaPV heeft enkele leden van het PV-convenant om een reactie op deze brief gevraagd. Dat de stuurgroep wel degelijk afhankelijk van het ministerie was, mag blijken uit het feit dat de voorzitter op 21 augustus 2001 door datzelfde ministerie werd ontslagen en de stuurgroep in het verlengde daarvan werd opgeheven. De stellige ontkenning van de minister van deze afhankelijkheid vergroten het vertrouwen in haar overige uitlatingen niet.

MegaPV krijgt nog de kans te reageren, waarna de Nationale Ombudsman het onderzoek zal afronden.

Staatssecretaris wil naar EPC van 0,8

Staatssecretaris Remkes wil de milieu-organisaties en Tweede Kamer enigszins tegemoet komen door de EPC van nieuwe woningen vanaf 2004 te verlagen naar 0,8. De Tweede Kamer had 0,6 geëist. Ongetwijfeld zal deze eis bij een (centrum)links-kabinet wel ingewilligd worden. Door verlaging van de norm zal ook meer PV toegepast worden in nieuwbouw. Met dakvullende PV-systemen, gecombineerd met warmtepompen, is overigens een EPC van 0,2 nu al heel goed

haalbaar!

Terugleververgoeding

Nuon komt met verhoogde terugleververgoeding voor Natuurstroomklanten

Woensdag 17 april heeft Nuon bekend gemaakt 20 eurocent/kWh te betalen voor zonnestroom van particuliere opwekkers die Natuurstroom afnemen. Vuile-stroomgebruikers krijgen 15 eurocent/kWh. Vooralsnog is een maximum van een half MWh ingesteld.

Er kan gerust gesproken worden van een doorbraak in de terugleververgoedingen. Waar het ministerie van EZ halverwege 2001 nog beweerde dat een verhoging van de terugleververgoeding juridisch niet mogelijk is, heeft Nuon het ongelijk aangetoond.

Projectbureau MegaPV heeft als reactie diverse partijen erop gewezen dat het mogelijk blijkt om de eis van een redelijke terugleververgoeding op te nemen bij het aangaan van contracten met energiebedrijven. De gezamenlijke Friese gemeenten overwegen nu reëel deze eis op te nemen in de aanbesteding van hun groene stroomcontracten!

Groencertificaat voor PV

In verband met een hogere terugleververgoeding zijn gesprekken gestart met Groencertificatenbeheer en EZ (DG Marktordening en Energie). Op dit moment is het nauwelijks mogelijk een groencertificaat voor PV te krijgen omdat daarvoor per aansluiting minimaal 1 MWh/jaar moet worden geleverd. Aangezien PV juist decentraal in kleine hoeveelheden wordt opgewekt, valt de meeste door PV opgewekte groene stroom buiten de boot. We kijken nu of daar een oplossing voor te vinden is. Aangezien Groencertificaten geld opleveren, zou hiermee de terugleververgoeding in principe omhoog kunnen. Bij het initiatief werken Solar Service Buro en Projectbureau MegaPV samen.

Generieke subsidie

Reactie van Novem op manifestvoorstellen van 5 september 2001

Op 3 april ontvingen wij een reactie van Novem op onze voorstellen van 5 september 2001. Novem heeft ons voorstel om de grens voor doe het zelf-systemen in de EPR-regeling te verhogen van 500 naar 600 Wp gehonoreerd en opgenomen in de definitieve tekst. Het voorstel om het begrip 'woning'uit te breiden tot alle onroerende zaken valt buiten het kader van de consultatie, maar is doorgespeeld naar de verantwoordelijke beleidsmakers. Hetzelfde is gedaan met het verzoek om de afhandeling binnen 4 weken te laten plaatsvinden.

Energiebedrijven gebruiken premies naar eigen goeddunken

'De EPA moet uitgevoerd worden vóórdat men tot opdrachtverlening voor een PV-systeem overgaat.' Deze regel staat weliswaar in geen enkele brochure voor consumenten, zo langzamerhand kennen de meeste installateurs de regel wel. De gedachte erachter (je moet eerst weten of je wel energie kunt besparen met PV op jouw woning) is logisch voor iemand die niets van PV weet, maar op zich onzinnig.

De onzinnigheid van deze regel leidt daarom onherroepelijk tot waanzinnige taferelen.

Zonnepanelen behoren tot de energieproducenten die aan het net leveren en kunnen dus overal geplaatst worden, ook in weilanden zonder energieprestatie. Een 'EnergiePrestatieAdvies' voor PV is dus waanzin. Toch moet voldaan worden aan deze regeling, waardoor de volgende constructie algemeen gangbaar is geworden.

De klant krijgt een offerte voor een PV-systeem. Als hij besluit tot aanschaf, belt hij een EPA-adviseur, laat de EPA uitvoeren en ondertekend daarna de offerte. Dit is althans de officiële gang van zaken. Via diverse onafhankelijk bronnen hebben ons geluiden bereikt dat diverse partijen de volgende constructie toepassen: De klant ondertekent de offerte zónder een datum in te vullen. De EPA wordt uitgevoerd en daarna wordt de datum door de installateur ingevuld en opgestuurd naar de belastingdienst.

Maar wat nou als je als particulier een PV-systeem bij een andere PV-leverancier besteld dan je energiebedrijf? Dan loop je de kans dat je wat data door elkaar haspelt. Niks aan de hand als het energiebedrijf je daarop wijst, maar daar doen ze niet aan. De klant krijgt doodleuk een afwijzing en kan fluiten naar zijn subsidie.

Dit laatste is nu het geval bij diverse mensen die hun subsidie bij Eneco en Nuon aanvroegen. Projectbureau MegaPV laat het er niet bij zitten en heeft opnieuw een actie in werking gezet om deze onrechtvaardigheid uit de wereld te helpen.

Maar Eneco had toch na een actie van Breekijzer EPR en EPA aan een klant uitbetaald? Na de uitzending liet dhr. De Wolf van Klantenservice ons weten dat men niet de EPR en EPA heeft uitbetaald, maar dat men de vergoeding 'uit eigen zak' heeft betaald (vermoedelijk MAP-gelden) en dat niet nog eens zal doen! Dat lijkt een aardige uitdaging voor Pieter Storms. We houden u op de hoogte!

De Vereniging Zonnestroom heeft overigens een interessante suggestie, waarmee alle problemen omzeild kunnen worden. De suggestie is afgestemd met de belastingdienst.

PV-leveranciers dienen daartoe de volgende zinsnede in hun offerte aan particulieren op te nemen:

'Indien u ook een EPA aanvraagt, dient de ondertekening van deze offerte als opdrachtbevestiging hiervoor. De eventueel bestelde zonnepanelen worden pas als opdracht ervaart, nadat het EPA is uitgebracht en zonnepanelen adviseert als maatregel.'

De overheid maakt kromme regels, die de maatschappij weer recht trekt.

Substantiële bijdrage PV

EINP-pot leeg!

Alle EINP-gelden zijn inmiddels geclaimd, waardoor Senter geen subsidiegelden voor PV-systemen meer kan toezeggen de non-profit-sector. Hiermee is er geen generieke subsidie voor stichtingen, verenigingen en gemeenten meer beschikbaar.

Non-profit-organisaties die in het Nuon-gebied zijn gevestigd kunnen dit jaar wel aanspraak maken op 1,25 euro/Wp uit de VISIE-regeling van Nuon, zo liet dhr. Kersten van Nuon ons deze week weten. Dit is echter over het algemeen maar rond de 15% van de prijs van een PV-systeem.

Stad van de Zon in gevaar

Doordat er nog steeds geen generieke subsidieregeling voor PV is, dreigt de Stad van de Zon alsnog afgeblazen te worden. Al meer dan een jaar roept de overheid met een oplossing voor projectontwikkelaars (waarom niet voor verenigingen, stichtingen, gemeenten, e.d.?) te komen, maar zoals gezegd: de minister heeft het druk.

Het nadelig effect van de nieuwe regeling komt in deze crisis wel het meest duidelijk naar voren. De voorbereidingen voor Stad van de Zon lopen al jaren.

Nieuwe technieken

Lafarge introduceert nieuw geïntegreerd systeem

RBB introduceerde op de BouwRAI haar nieuwste dakgeïntegreerde systeem. Door gebruik te maken van standaardmodules weet de fabrikant een forse prijsreductie te halen op het bestaande PV 700-systeem. Weliswaar is er bij het nieuwe systeem geen sprake van een mooie aansluiting op de man, de bekende kwaliteiten van het systeem van Lafarge (waterdicht, windbestendig, esthetisch verantwoord) blijven overeind.

Coördinatiepunt

Solar top 50

Wij legden de gerezen twijfels bij de eerlijkheid van de Solar top 50 voor aan de webmaster. Hieronder zijn antwoord.

'Als webmaster van de Top 50 garandeer ik dat de werking van deze top 50 integer bedoeld is. Ik doe mijn best om alles zo eerlijk mogelijk te laten verlopen.

Het is natuurlijk altijd mogelijk, dat iemand die slimmer is dan ik (niet geheel onmogelijk) een manier heeft gevonden om hoger op te komen, die ik niet kan achterhalen. Ik geloof dit echter niet, ik heb een uitgebreide log file ter beschikking, waarmee geknoei vrij makkelijk te achterhalen is.

Wat betreft de suggestie van het bedrijf van 50 werknemers met hun site als startpagina kan ik het volgende zeggen: Ik ben geen expert van intranetten, maar een bedrijf met een intranet van 50 PC's betekent zeker niet een registratie van 50 bezoeken op onze top 50.

Om een lang technisch verhaal kort te houden: 50 PC's in een netwerk betekent niet dat er 50 verschillende IP-adressen worden aangesproken. De positie in onze top 50 is afhankelijk van het aantal bezoeken door verschillende IP-adressen.

PV Bouwvergunningvrij

Het aftellen is begonnen. Per 1 juli is PV definitief bouwvergunningvrij! Je moet wel goed gek zijn om nu nog een bouwvergunning aan te vragen. Het eerste systeem van het dorpshuizenproject in Friesland is dan ook zonder bouwvergunning geplaatst.

Nieuwsbrief Manifestgroep

Nr. 3 maart 2002

Overheidsbeleid

Reportage zonne-energie op Breekijzer

Op maandag 25 maart 21.35 uur SBS6 zal in het programma Breekijzer Pieter Storms het opnemen voor een gedupeerde EPR-klant. Dhr. Lankhorst uit Zoetermeer kreeg maar liefst 20.000 gulden niet uitgekeerd nadat hij zijn dak had vol laten leggen met zonnepanelen. Pieter Storms begint zijn bezoek bij Eneco en, hoe is het mogelijk, Eneco keert binnen een uur 20.000 gulden uit. Weliswaar had dhr. Lankhorst daar recht op, maar Eneco gaat hiermee tegen de beschikking van de belastingdienst in! Iets waar men buiten de camera's om absoluut niet toe bereid was. Dhr. Lankhorst blij, maar probleem nog niet opgelost. We zoeken naar een nieuw geval om de EPR-problematiek tot aan het ministerie aan de kaak te stellen en hebben daarvoor op dit moment twee kandidaten. We houden u op de hoogte!

Vooraf linkse partijen zetten in op zonne-energie

Ook de PvdA zet in op PV en laat daartoe voorstellen doorrekenen door het RIVM, zo liet Diederik Samsom weten (nummer 33 kandidatenlijst). In het PvdA-programma staat over zon: 'zonnecellen voor stroomopwekking. Ons land heeft topresearch en is een van de grootste producenten ter wereld. Plaatsing op daken en op geluidsschermen wordt gestimuleerd;'

In de afgelopen periode bleek Marijke Vos (GroenLinks) een groot voorvechter van zonne-energie te zijn, waar zij ook daadwerkelijk een motie indiende om het afbraakbeleid van VVD-minister Jorritsma te stoppen. Tot op heden heeft de minister nog niet gereageerd op de motie van 20 december 2001. Groenlinks gaat in haar verkiezingsprogramma diep in op de Duurzame Energieproblematiek en komt met de meest concrete voorstellen op dit gebied.

'3. Deltaplan Duurzame Energie

De overheid stelt een Deltaplan Duurzame Energie op, gericht op het realiseren van minstens tien procent duurzame energie in Nederland in 2010. Voor 2006 geldt als tussendoel een aandeel van zes procent duurzame energie. Dat kan onder meer door:

- a. Een wettelijke verplichting voor leveranciers van energie, inclusief grote bedrijven die zelf energie opwekken, om in 2010 minstens tien procent duurzame energie te leveren; voor nieuwe leveranciers is deze tien procent een eis bij de concessieverlening.
- b. Het verlagen van nettarieven voor het transport van zonne- en windenergie.
- c. Nieuwbouwwoningen, kantoren en bedrijfspanden te voorzien van zonneboilers en zonnepanelen. Er komt een jaarlijks '50.000-dakenplan' inclusief stimuleringsregeling, om zonnepanelen op daken van woningen te realiseren.
- d. In Europees verband de definitie van duurzame energie aan te scherpen. Alleen zonne- en windenergie, en energiewinning uit biomassa, voorzover de productie daarvan een duidelijke positieve milieubalans oplevert, komen in aanmerking voor het predikaat duurzaam.
- e. De aanleg van een megawindmolenpark op minimaal 25 km uit de kust in de Noordzee en op bedrijventerreinen en langs grote autosnelwegen, tenzij deze natuurgebieden doorkruisen.
- f. De oprichting van een overheidsfonds voor investeringen in duurzame energie.

Ook D66 is voorstander van zonne-energie en wil een verplichte toepassing op openbare plaatsen. Helaas was het programma beveiligd tegen overnemen, daarom geen citaat.

Het CDA noemt zonne-energie niet in haar programma en van de VVD kennen we inmiddels de praktijkverhalen maar al te goed.

Hendrik Gommer is door Duurzaam Nederland gevraagd voor de kandidatenlijst, maar kwam tot de conclusie dat deze groep onvoldoende perspectief biedt om de praktijk in te ruilen voor de politiek.

Overigens is Lijst Fortuyn voorstander van een tweede kerncentrale, maar dat deze partij ondanks de anti-bureaucratische instelling niet veel goeds betekent voor duurzame energie mag geen verrassing zijn.

Gezien dit korte vergelijkende onderzoek is het vrij eenvoudig om aan de duurzame energiesector een stemadvies te geven: **Stem GroenLinks.**

Weliswaar zijn PvdA en D66 ook duidelijk in hun programma, maar zij hebben al vier jaar in de regering gezeten zonder substantieel effect op de groei van zonne-energie. Het lijkt erop dat een zetje van Groenlinks hard nodig is en het verkiezingsprogramma geeft daarop goede hoop. Een kabinet met daarin Groenlinks, D66 en PvdA (vermoedelijk aangevuld met CDA) zou toch tot een goed resultaat voor Duurzame Energie moeten leiden. Eerder zeiden rijksambtenaren off-the record al dat er voor een goed resultaat een minister van Groenlinks op EZ moet komen (Marijke Vos?).

Een kabinet met VVD en Lijst Fortuyn is voor zonne-energie ongetwijfeld het nachtmerrie-scenario.

Zonne-energie negatief in Tros Radar

Op maandag 17 maart 2002 was het nieuwbouw PV-project in Lelystad op Tros Radar. Het blijkt dat PV systemen in Lelystad niet de gegarandeerde (!) opbrengst van 800 kWh opleverden (slechts 350 kWh/kWp).

Het ging hier om 10 modules (zo te zien Shell Solar) met een SMA Sunnyboy waarbij het probleem bij de omvormer gezocht werd. De Sunny Boy van SMA was uitgebreid in beeld. De omvormer schakelt regelmatig uit en zou de stop in de meterkast er soms uitblazen. Het project is uitgevoerd door Ecotec (ons alleen bekend als CV-installateur!), maar men kon de afgelopen jaren het euvel niet lokaliseren. <http://www.tros.nl/homepage/radar/>

Wij pleiten al jaren voor een goede on-site garantie op het complete PV-systeem, aangezien met name de omvormers nogal eens problemen geven. Eerder regel dan uitzondering. Door hier onvoldoende rekening mee te houden in kleine of grote problemen zal PV in toenemende mate negatief in het nieuws komen en kan toch niet de bedoeling zijn! Wellicht is het goed een zwartboek op te stellen van bedrijven en instanties die slecht met hun klanten omgaan, waardoor de media er aan te pas moeten komen om het probleem op te lossen. Dergelijke bedrijven zijn immers zeer schadelijk voor de toekomst van PV!

Zonne-energie in Energierapport genegeerd

Het Energierapport is te downloaden via www.minez.nl en is zeker het lezen waard. De uitgangspunten van EZ blijken grotendeels de uitgangspunten van het manifest te overlappen. De angel zit hem vooral in datgene wat niet geschreven is. Er worden vier regels aan DE achter

de meter besteed en drie aan off-shore windparken, terwijl dat toch zeer interessante 'reisgenoten op weg naar het zuiden zijn (pag. 81)' waar het ministerie naar toe wil. Zonne-energie wordt als jonge veelbelovende reisgenoot doodleuk thuisgelaten omdat hij nog zo klein is, maar als de reis lang duurt is hij straks sterk en volwassen waar de anderen inmiddels grijs en der dagen zat zijn. Er wordt gesteld dat keuzevrijheid dé prikkel is voor efficiëntie en kwaliteitsverbetering (pag. 6), eerlijke concurrentie en een stabiel investeringsklimaat nodig zijn, er twee grote knelpunten zijn RO en investeringsklimaat, Nederland een bijdrage kan leveren aan een mondiale transitie en dat de overheid daarvoor voorwaarden moet scheppen, en dat het laatste zelfs als de belangrijkste taak van de overheid gezien wordt (pag.8). Men wil zich richten op de lange termijn, waarbij het de ambitie is om wereldwijd te komen tot een duurzame energiehuishouding. Energiebedrijven wordt de kans gegeven op deze lange termijn investeringen te doen. Ik merk verder op dat EZ in twee jaar tijd 2 miljard euro aan energiebesparing heeft uitgegeven.

Voor wind ligt naar mijn idee een even noodzakelijke als simpele oplossing voor de hand: start zoveel mogelijk lokaties tegelijkertijd en kort de procedures in. De stapsgewijze benadering kost veel te veel tijd. Wijs met andere woorden nog drie near-shore lokaties aan en laat de inschrijvers voor Egmond aan Zee hun bekwaamheid daar bewijzen, start voorbereidingen voor het eerste offshorepark, zet gesprekken met milieubewegingen in gang voor de land- en meerlokaties en stimuleer alternatieve pioniers met (kleine) windmolens die de bekende nadelen niet kennen. Met zijn allen naar het zuiden en niet steeds één verkenners die in verzuip in de moerassen van België of bevriest in de Zwitserse Alpen.

Zonne-energie wordt, zoals verwacht, nergens genoemd. Toch zal PV op de lange termijn een substantiële bijdrage leveren aan de DE-transitie. Op het moment dat die erkenning ook bij EZ daar is, is het niet moeilijk aan te tonen dat voor zonne-energie (waar de consument vaak zelf ook 'energiebedrijf' is) er geen stabiel investeringsklimaat bestaat en dat juist grote onder de huidige omstandigheden riskante ondernemingen zijn, terwijl hobby-achtige acties met één paneel per woning onbedoeld worden gestimuleerd t.o.v. de veel efficiëntere dakvullende systemen. Scheelt al gauw 20-30% in prijs!

Daarbij is onlangs PV nog door Deloitte en Touche Bakkenist aangedragen als één van de vormen die bijdragen aan leveringszekerheid in de toekomst.

Zon-PV wordt wereldwijd als belangrijke DE-bron gezien en de diverse overheden zetten daar steeds meer op in, vooral ook om de economische voordelen die vroeg aanhaken met zich meebrengt optimaal te kunnen meepikken. Als die erkenning er is, hebben het ministerie van EZ en de PV-branche weer het gezamenlijke doel: een efficiënte transitie naar DE vanuit een lange termijn visie. Een goed investeringsklimaat voor het energiebedrijf van morgen (i.e. de consument, het bedrijf, de vereniging, de woningbouwcorporatie) en dus installateurs, leveranciers en producenten is dan voorwaarde.

Generieke subsidie

Rectificatie

In een vergadering in februari heeft Nuon haar subsidie voor PV-systemen voor EPR-klienten verlaagd tot 60 eurocent/Wp en voor niet-EPR-gerechtigden 1,20 eurocent, incl. BTW.

Substantiële bijdrage PV

Dorpshuizenproject nu concreet van start.

Afgelopen week is dan eindelijk na anderhalf jaar trekken, duwen en vechten het eerste dorpshuis in het Friese Dorpshuizenproject voorzien van 2880 Wp aan zonnepanelen (28 m²). In november werden Friezen opgeroepen over te stappen op Natuurstroom van Nuon en inmiddels hebben daarop zoveel mensen gereageerd dat 10% van de dorpshuizen voorzien kan worden van PV. Nuon zal daarom de campagne intensiveren, zodat uiteindelijk alle dorpshuizen voorzien kunnen worden van een PV-systeem. De dorpshuizen vormen in Friesland het middelpunt van diverse dorpsgemeenschappen. 113 van de 200 dorpshuizen hebben zich aangemeld voor een PV-systeem.

Nieuwe technieken

Nieuwe collector sluit uitstekend aan op dakvullende systemen

Comfortdak (www.comfordak.nl) komt binnenkort met de Ekonok collector. Dit is een zonne-collector die op de nok wordt geplaatst i.p.v. de nokpan. Doordat deze collector dus niet in het dakvlak is opgenomen, leent de Ekonok-collector zich uitstekend voor de combinatie met dakvullende PV-systemen.

Coördinatiepunt

Zonne-energieprijs 2002

Holland Solar en ISES hebben op de Nederlandse Duurzame Energie Conferentie (27 februari 2002) een haast strategische keuze gemaakt voor de zonne-energieprijs. Voorvechter van grootschalige introductie van dakvullende systemen Hendrik Gommer kreeg de prijs voor zijn project de PV-boulevard, zijn inspanningen t.b.v. nieuwe dakvullende systemen in zijn Projectbureau MegaPV, zijn zo gegroeide 'PV-Ombudsman'-functie en vooral ook het PV-manifest. 'Niet in het minst omdat hij zonne-energie tot het 'hoofdpijndossier' van het ministerie van Economische Zaken heeft gemaakt,' zo verklaarde jury-voorzitter Wim Sinke. Gommer sprak in zijn dankwoord geheel in lijn daarmee van het 'falende zonne-energiebeleid van minister Jorritsma' en voegde daaraan toe, dat deze kwalificatie evenzeer op het windenergiebeleid van toepassing is.

De prijs kan beschouwd worden als een niet mis te verstaan te signaal naar de overheid dat het hoog tijd is, voorstellen voor grootschalige invoering van PV en (kleine) windmolens serieus te nemen.

Het dagblad Cobouw besteedt binnenkort uitvoerig aandacht aan de prijswinnaar en het PV-manifest en de hindernissen voor grootschalige invoering.

PV Bouwvergunningvrij

En overigens zijn wij van mening dat PV bouwvergunningvrij moet worden, er een fatsoenlijke terugleververgoeding, een echt generieke PV-subsidie en een nationaal coördinatiepunt voor PV moet komen...

Berichten voor in de Nieuwsbrief zijn welkom! S.v.p. digitaal inzenden, kort en bondig, maximaal 25 regels: kies@zonnestroom.nu

Nieuwsbrief PV-Manifestgroep

Nr. 2 27 Februari 2002

Overheidsbeleid

Reportage zonne-energie op OntbijtTV KRO

In een reportage rond zonne-energie zal op woensdag 27 februari aandacht besteed worden aan zonne-energie. Naast de EPR-regeling en de Duurzame Energie Conferentie zal ook het gebrekkige overheidsbeleid t.a.v. zonne-energie en de gevolgen daarvan aan bod komen. Twee enthousiaste burgers doen hun verhaal over de hindernissen die ze moesten nemen voordat ze eindelijk het felbegeerde systeem op hun dak hadden. En natuurlijk is er kritiek op de tekortkomingen van de EPR, een regeling voor koelkasten die integraal werd toegepast op een duurzame energievorm en de problemen die daaruit voortkomen.

Prijzdaling PV-systemen

Wim Sinke toonde op de manifestvergadering enkele harde gegevens voor de groei van PV en de te verwachten prijsdalingen. De groei neemt op dit moment wereldwijd jaarlijks met maar liefst 40% toe en uit een leercurve is af te leiden dat al sinds de zestiger jaren de prijs halveert met iedere vertienvoudiging van de productie. Nu werken aan schaalvergroting heeft dus wel degelijk zin, terwijl de doelstellingen van manifest en convenant samenvallen met best en real case scenario's. Wim Sinke meldde dat hij deze presentatie ook bij het ministerie van EZ heeft gehouden.

Ministerie reageert op klachten Nationale Ombudsman

Het ministerie heeft gereageerd op klachten van ondergetekende bij de Nationale Ombudsman. Zoals de verwachten was, werd alleen het meest harde feit erkend: men heeft niet op een aangetekende brief van 15 september gereageerd en heeft beterschap beloofd. De reden waarom men niet heeft gereageerd was: 'MegaPV deed de klacht vergezeld gaan van een schadeclaim, die naar het oordeel van het ministerie ongegrond was'. De schadeclaim is ingediend omdat het ministerie in februari 2002 nog stelde dat er wél stapeling van EPR en BSE mogelijk was, waardoor velen van ons werden aangemoedigd om aanvragen bij Novem in te dienen. De maatregel werd later in het jaar teruggedraaid.

Bij de bijlagen zat ook het memo van een ambtenaar van EZ voor de minister bij de aanbieding van het manifest in juni. De ambtenaar schrijft daarin dat het manifest het initiatief is van een 'heel fanatieke pleitbezorger van zonne-energie' en adviseert de minister 'positief' te zijn, maar 'zich op de vlakte te houden'. Het verslag van de bijeenkomst d.d. 22 juni bleek dus een scherpe analyse van de gang van zaken. Ondergetekende heeft een nieuwe klacht aan de bestaande vier toegevoegd: Door de gekozen voorzitter van het manifest in negatieve zin te bestempelen als 'fanatiek' werd een manifest van 74 partijen bij voorbaat in een negatief daglicht gesteld.

Politieke partijen nemen zonne-energie op in hun partijprogramma

Groenlinks en Duurzaam Nederland hebben zonne-energie en een flinke stimulering daarvan in hun partijprogramma opgenomen. Meer informatie: www.groenlinks.nl en

www.duurzaamnederland.nl

Terugleververgoeding

Rectificatie

In reactie op onze vorige nieuwsbrief liet Remu weten zich wél in te zetten voor zonnestroom. Helaas is er echter nog geen goede terugleververgoeding.

Generieke subsidie

Eneco geeft extra subsidie op PV

Eneco geeft 1 euro/Wp aan extra subsidie op PV-systemen. Helaas is deze maatregel beperkt tot 1200 Wp, waardoor vooral de kleinere hobbsystemen worden gepromoot. De prijs/Wp voor een dakvullend systeem is echter wel lager, zodat het een groter systeem niet onvoordeliger wordt.

Verontrustend is de kanttekening dat Sunpower systemen geen recht hebben op deze extra subsidie, 'omdat die nog gebruik maken van een eerder toegekende subsidie'. We hopen maar dat de energiebedrijven zo verstandig zijn niet nog meer rommelen met niet-generieke subsidies en houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

Solar Service Buro bepleit PV standaard in EPA

Iemand die nu een EPA-advies laat uitbrengen krijgt nog niet standaard daarin vermeldt dat zijn dak geschikt is voor PV-panelen. Dit kan tot gevolg hebben dat iemand die na het advies op het idee komt een PV-systeem aan te schaffen nog eens een advies moet aanvragen met de bijbehorende kosten. Solar Service Buro werkt nu aan een algemene opname van PV in de adviezen.

Rectificatie

De Nuon-subsidie voor PV-systemen is voor EPR-klanten 68 eurocent/Wp en voor niet-EPR-gerechtigden 1,36 eurocent.

Substantiële bijdrage PV

ECN bewijst prijsdrukkend effect door schaalvergroting

ECN heeft een leercurve gepubliceerd waarmee aangetoond wordt dat de toenemende productie van PV wel degelijk een prijsdrukkend effect hebben. Bovendien toonde men aan dat PV in 2020 een substantiële bijdrage aan de terugdringing van de CO₂-uitstoot kan leveren. Wim Sinke liet in de manifestvergadering verder zien dat de stimulering van PV veel werkgelegenheid oplevert en de economie ten goede komt. Een compleet verslag van zijn presentatie volgt.

Coördinatiepunt

Oprichting overkoepelende organisatie

Tijdens de manifestvergadering is besloten de haalbaarheid van een overkoepelende PV-organisatie te onderzoeken. De meest urgente zaken (Ombudsman-functie, lobby en

marktontwikkeling) zullen zo spoedig mogelijk op de rails gezet worden. Hiermee worden de taken van de stichting Zonnestroom Nu grotendeels overgenomen, zodat een aparte stichting niet meer nodig is. Onafhankelijke begeleiding bij grote projecten zal door commerciële bedrijven zoals Projectbureau MegaPV moeten worden opgepakt.

PV Bouwvergunningvrij

Oproep op TV

Al meer dan anderhalf jaar wachten we nu op het bouwvergunningsvrij worden van PV, waar het dat in de praktijk feitelijk al het geval is (nog nooit is een PV-systeem verwijderd en er is ook geen jurisprudentie beschikbaar). De rijksoverheid zadelt burgers onnodig op met extra werk en kosten bij de aanschaf van een PV-systeem, doordat gemeentelijke ambtenaren vaak het zekere voor het onzekere nemen en tóch een bouwvergunning eisen. MegaPV raadt daarom burgers aan géén bouwvergunning meer aan te vragen. Voldoende precedents aanwezig, zoals de Leguanen van Stavoren (16 systemen zonder bouwvergunning). Tijdens OntbijtTV komt de waanzin van dit non-issue aan de orde terwijl een consument zijn relaas doet over de lange weg die hij moest afleggen bij de gemeente.

Hendrik Gommer

Berichten voor in de Nieuwsbrief: kies@zonnestroom.nu

Nieuwsbrief PV-manifest.

Nr. 1 17 Januari 2002

Overheidsbeleid

Eerste overwinning PV-manifest!

Motie Groenlinks roept minister tot de orde

Op 20 december heeft Mevrouw Vos van Groenlinks, samen met D66, PvdA, CDA, SP en de Christenunie een motie ingediend waar zij de minister verzoekt terug te keren op haar schreden en haar nota 'Duurzame energie in uitvoering' uit 1999 daadwerkelijk uit te voeren. In deze nota had de minister aangekondigd dat het van groot belang is dat 'zonnestroom nú al gestimuleerd wordt, in verband met de goede toekomstperspectieven'. Om deze reden heeft de minister in 1999 al besloten in gesprek met de markt te gaan middels het PV-convenant. De minister heeft de Tweede Kamer onvoldoende kunnen overtuigen van haar in 2000 ingezette beleidswijziging en wordt derhalve verzocht de specifieke stimulering van PV te hervatten en te komen tot een nieuw PV-convenant. De kamer verlangt een versnelde marktintroductie!

PV-manifest en Greenpeace hebben in een gezamenlijke actie (toeval bestaat niet) overleg gehad met mevrouw Augustijn van D66 en mevrouw Vos van Groenlinks. Brandende vraag was: 'Had de minister het in 1999 bij het rechte eind of in 2001' want de genoemde nota gaat lijnrecht in tegen de stellingname in de begroting van EZ voor 2002. De minister kon geen bevredigend antwoord geven op de vragen van Groenlinks, draaide vooral om de hete brij heen en bleef

voortdurend in vage antwoorden steken. De kamer heeft dit onderkend en is daarom tot de conclusie gekomen dat de minister samen met de deskundigen moet komen tot een verantwoorde stimulering van zonnestroom.

Winst is dus dat de minister nu dringend verzocht wordt te luisteren naar deskundigen uit de markt, i.e. manifest en covenant (die elkaar niet uitsluiten). Het ligt voor de hand met dit nieuwe gegeven de publiciteit te zoeken. Vanzelfsprekend is daarbij niet inzet voortzetting van huidige programma's, want die zijn al afgebouwd, maar een generieke stimulering van PV, eventueel aangevuld met programmatische subsidies voor kennisoverdracht, onderzoek en ontwikkeling.

Bestuur PV-manifest voert besprekingen met EZ en VROM

Wim Sinke en Pieter van Alphen hebben in de maanden oktober tot december een drietal besprekingen gevoerd met vertegenwoordigers van de Ministeries van Economische Zaken en VROM. Het thema was de positie en de betekenis van "duurzame energie achter de meter" (met name PV, thermische zonne-energie, warmtepompen en de bijbehorende energieopslag) binnen het overheidsbeleid ten aanzien van duurzame energie en CO₂-reductie. Bij twee gesprekken waren ook Teun Bokhoven (o.m. Holland Solar) en Wim Gilijamse (ECN; Duurzame Energie in de Gebouwde Omgeving) aanwezig. Hoewel het overleg vooralsnog geen gevolgen heeft voor de praktische situatie rondom PV is het van strategisch belang dat er diepgaand en inhoudelijk wordt gesproken over dit onderwerp. De gesprekken vonden plaats in een zeer constructieve sfeer en worden begin 2002 voortgezet.

De Nationale Ombudsman onderzoekt klacht

Hendrik Gommer heeft op persoonlijke titel een officiële klacht ingediend bij de minister, vanwege geleden schade door een wispelturig beleid. Omdat niet binnen de daarvoor geldende termijn werd geantwoord, heeft hij zijn klacht kracht bijgezet door een klacht bij De Nationale Ombudsman. De laatste heeft de klacht middels een brief van 18 december op vier punten in onderzoek genomen.

1. Na in voorgaande jaren te hebben opgeroepen tot investeringen in zonne-energie heeft de minister plotseling het overleg dienaangaande met het bedrijfsleven gestaakt.
2. De minister heeft MegaPV als marktpartij niet geïnformeerd over de beleidswijzigingen ten aanzien van zonne-energie, met als gevolg dat de ondernemer de beleidswijziging moest vernemen uit de begroting 2002.
3. De minister heeft niet gereageerd op het PV-manifest 'Samen voor zonnestroom' van 1 juni 2001 dat haar in juni 2001 is aangeboden.
4. De minister heeft niet gereageerd op zijn klachtbrief van 15 september 2001.

Steun uit onverwachte hoek

De windbranche lijdt al langer onder het poldermodel, zodat in Intermediair fel wordt uitgehaald naar het overheidsbeleid (13 december 2001). Annemarie Goedmakers (Nuon): 'Wij zijn een land van mooie rapporten, oeverloos praten en iedereen overal bij betrekken. Ondertussen is bijna de hele windindustrie failliet gegaan. Die achterstand halen we nooit meer in. Politiek is het een bende: het ene ministerie zegt zus, het ander zo.' Gijs van Kuik (TU Delft): 'Als je ook op zee moet vechten om vergunningen hebben we een belangrijke energierevolutie gemist.' Vervang

het woord 'wind' door 'zon' en het is een wel erg bekend geluid. Het stemt tot tevredenheid dat zelfs VNO begin januari met een enquête kwam, waaruit blijkt dat meer dan 70% van de werkgevers geen vertrouwen meer heeft in Paars. Op Economische Zaken rommelt het dus niet alleen voor wat betreft zonne-energie, men is de feeling met de markt kwijtgeraakt.

Terugleververgoeding

PV-manifest behaalt eerste resultaten voor terugleververgoeding
Energiebedrijven werken aan betere regeling

Greenpeace Nederland heeft energiebedrijven gevraagd hoe zij omgaan met de teruglevering van zonne-energie. Alle hebben daarop gereageerd met uitzondering van Remu. Daarna zijn de energiebedrijven de resultaten teruggemailed, waarna enkele tot een bijstelling van hun standpunt zijn gekomen. Daarnaast heeft Greenpeace een brief aan TenneT gestuurd met het verzoek de regeling voor Groencertificaten dusdanig te standaardiseren dat PV-systemen in beginsel ook in aanmerking komen voor een groencertificaat. Daarbij is het van belang dat diverse systemen in een vereniging, via een woningbouwcorporatie, via een stichting zonnestroom ... of via het energiebedrijf gebundeld kunnen worden, zodat maar één aanvraag ingediend hoeft te worden. De inkomsten uit groencertificaten kunnen dan ten goede komen aan de terugleververgoeding. Energiebedrijven hebben al aangegeven dit voorstel te zullen ondersteunen in hun onderhandelingen met TenneT.

Al met al blijft er voorlopig nog een flink gat tussen het bedrag dat volgens het PV-manifest nodig is en de realiteit, dus we zijn er nog niet.

Een samenvatting van de huidige teruglevertarieven bij de diverse energiebedrijven. In volgorde van de kwaliteit van de vergoeding. Let wel: De groene stroommarkt is vrij en in de meeste gevallen prijsneutraal, dus men kan direct overstappen..

1. Echte Energie - Gaat het meest ver in de teruglevering. Vergoedt altijd het dagtarief, ook als er meer geleverd wordt dan gebruikt. Geldt voor draaistroommeters én driewegmeters. Dit alles onder voorbehoud van een te grote toeloop, aangezien Echte Energie nog een kleine onderneming is. Ook Echte Energie lobbyt bij de overheid. Prijs groene stroom gelijk aan die van vuile stroom. Contactpersoon: Freerk Bisschop (fbisschop@echte-energie.nl)

2. De Energieconcurrent - De volledige opwekking wordt gecompenseerd met het verbruik, waarbij het dagtarief wordt vergoed in het geval van een driewegmeter. Zolang het saldo niet onder de 0 daalt. De Energieconcurrent onderzoekt of het mogelijk is in de toekomst 'zonnestroom' op de markt te brengen en lobbyt bij de overheid. Prijs van groene stroom (wind) is 0,5 eurocent/kWh lager dan vuile stroom. Contactpersoon: Michiel Rexwinkel (vragen@energieconcurrent.nl)

3. Essent - Teruglevermeter á 140 Euro kan geplaatst laten worden. Terugleververgoeding is dan gelijk aan de geleverde stroom (Heen=terug). Essent lobbyt voor een extra vergoeding bij de overheid. De prijs van groene stroom is gelijk aan die van vuile stroom. Contactpersoon Theo Venema: 038-8522928

4. Delta Nutsbedrijven - Ingeval van een PV-systeem kan weer een conventionele meter worden

geplaatst, waardoor de eigenaar evenveel krijgt als hij betaalt. Voor bedrijven wordt gekeken naar de totale afname en de betaalde prijs. Prijs groene stroom gelijk aan vuile stroom.

Contactpersoon: Dhr. Van Osch: 0118 - 882497

5. Nuon - Teruglevermeter kan door leverancier geplaatst worden bij het aanbrengen van een dakvullend systeem. Terugleververgoeding 7,7 Eurocent incl. BTW. Draaistroommeter wordt oogluikend toegestaan (vervangen is duurder dan verlies aan terugleververgoeding, een teruglevermeter kost 140 euro). Nuon werkt aan een betere regeling en lobbyt bij de overheid. Prijs groene stroom 0,5 eurocent hoger dan vuile stroom, vanwege eigen investeringen in zonne-energie. Contactpersoon Dhr. Nijkamp: 026-8442177

6. Eneco - Terugleververgoeding is nog geen item. Gezien de extra arbeid heeft een regeling rond de terugleververgoeding (nog) geen zin. Draaistroommeters worden getolereerd. In het geval van een driewegmeter wordt de terugleverstand verrekend met de gebruikte stand. Levert men meer dan men gebruikt, dan ontstaat er een nog niet opgelost probleem. Prijs groene stroom 0,5 eurocent hoger dan vuile stroom. Contactpersoon: Coby Senger 010-4576088

7. Remu - In een eerdere mail gaf de contactpersoon al aan het zonde van zijn tijd te vinden om zich bezig te houden met zonnestroom. Is nog helemaal geen item!

Terminologie:

Draaistroommeter - de conventionele meter waarbij eens schijf vooruit draait bij gebruik en achteruit bij levering. De teller loopt dan terug, waardoor het teruglevertarief gelijk is aan het levertarief.

Digitale meter - de meter die al bij de introductie achterhaald was, omdat hij bij aanwezigheid van een PV-systeem niet registreert hoeveel stroom terug het net is gegaan.

Driewegmeter - de digitale meter die naast dag en nachtstroom ook de teruggeleverde stroom registreert.

Generieke subsidie

Nuon zet generieke 'visie'-regeling voort

Op dit moment is de Visie-regeling van Nuon de enige regeling die (binnen haar verzorgingsgebied) volledig generiek is in Nederland. Iedereen kan deze subsidie aanvragen. Voor bedrijven, stichtingen, verenigingen en gemeenten, die niet gebruik kunnen maken van de EPR-regeling wordt in 2002 1,50 euro/Wp uitgekeerd. Men kan toezegging vooraf aanvragen. Aan mensen die recht hebben op de EPR-regeling (woningbouwcorporaties en particulieren) wordt automatisch 0,75 euro/Wp uitgekeerd, zodra de EPR wordt aangevraagd. In enkele gemeenten die een klimaatovereenkomst met Nuon hebben gesloten wordt het subsidiebedrag zelfs verdubbeld!

EPR en EPA verhoogd

Met ingang van 2002 wordt de EPR verhoogd naar 3,50 euro/Wp. Dientengevolge gaat de EPA omhoog naar 0,875 euro/Wp.

Einde marktverstoringen door specifieke subsidies aan leveranciers

Met ingang van 1 januari 2002 is er geen stapeling van Novemgelden met EIA, EINP, EPR en EPA meer mogelijk. Hierdoor zijn de concurrentieverhoudingen grotendeels hersteld. Helaas is het ministerie van Economische Zaken iets te ver doorgeslagen door alle specifieke ondersteuning van PV te beëindigen, terwijl er nog geen goede generieke regeling voor PV bestaat. EPR en terugleververgoeding zijn anno 2002 nog verre van volmaakt. Het is dus nu zaak zo snel mogelijk te komen tot een consistente stimulering van PV te komen.

Kansrijke sectoren

De volgende algemene subsidies zijn in elk geval beschikbaar in 2002.

EPR: € 3,50

EPA (bestaande bouw) € 0,875

Visie 2002 (Nuon-gebied): € 0,75 bovenop EPR, € 1,50 buiten EPR

EIA voor bedrijven: 55% extra aftrek

VAMIL: versnelde afschrijving 100%

Kleinschaligheidsaftrek: bij systemen tot pakweg 50 m2 27%

EINP: voor de non-profitsector 18,5% bij systemen tot pakweg 50 m2. Precedenten van stapeling met de VISIE-regeling van Nuon door overheidsinstanties zijn bekend.

Gezien deze structuur komen we tot de volgende kansrijke sectoren.

Stichtingen en verenigingen die redelijk vaak vanuit ideële overwegingen kiezen voor PV, kunnen Visie-gelden stapelen met EINP, waardoor tot zo'n 45% subsidiëring ontstaat.

Particulieren, met name bestaande bouw, dakvullende systemen in Nuon gebied. Door daken te vullen kan de Wp-prijs omlaag, terwijl € 5,12 wordt vergoed.

Woningbouwcorporaties die een hele wijk van dakvullende systemen willen vullen. Lastig hierbij is dat dergelijke projecten veel voorbereiding nodig hebben en de EPR jaarlijks vastgesteld wordt. Daar zijn geen plannen op te maken. De prijs kan echter door schaalvergroting naar beneden, waar dezelfde subsidie als particulieren geldt.

Enkele gemeenten hebben daarnaast een klimaatovereenkomst met Nuon, waardoor men zelfs € 5,87 ontvangt.

Bedrijven met hoge winsten (52%) belastingschaal, hebben dusdanig veel aftrekposten dat een PV-systeem interessant blijft.

Substantiële bijdrage PV

Greenpeace publiceert Solar Generation

Samen met 52 toonaangevende Europese PV-bedrijven verenigd in de European Photovoltaic Industry Association EPIA heeft Greenpeace in oktober 'Solar Generation' uitgebracht. Daarin wordt overtuigend aangegeven dat bij voldoende politieke wil nú, in 2040 maar liefst 25% van de totale wereldenergiebehoefte met zonne-energie kan worden gedekt. Het is een kwestie van prioriteiten stellen. Het buitengewoon inspirerende rapport is in zijn geheel (NB: 4,2 MB) of in delen te downloaden vanaf de websites van Greenpeace (www.greenpeace.org) en EPIA (www.epia.org). Het rapport was net op tijd voor de behandeling van de begroting van EZ in oktober en werd door mevrouw Vos dankbaar aangehaald. Minister Jorritsma verwees daarop naar 'algemeen bekende rapporten die ons vertellen dat zonnepanelen nog erg duur zijn'. Een ander zeer lezenswaardig rapport is de gloednieuwe versie van de Shell energiescenarios voor 2050 (Energy Needs, Choices and Possibilities: Scenarios to 2050). Het rapport is te downloaden vanaf www.shell.com/home/media-en/downloads/51852.pdf.

Greenpeace bereidt internationale campagne zonne-energie voor

In verband met de komende klimaatconferentie in Johannesburg (september 2002) zal Greenpeace sterk aandringen op een omschakeling van fossiel naar duurzaam. Zonne- en windenergie vormen daarbij speerpunten. Om slagvaardiger te kunnen opereren, zijn enkele medewerkers tot de conclusie gekomen dat een zonnestroomrevolutie in Nederland meer vergt dan een campagne van Greenpeace alleen. Reden waarom zij besloten hebben dat de komende weken onafhankelijk, maar in nauw overleg, de mogelijkheid van een Stichting Zonnestroom Nu! onderzocht wordt. Deze stichting moet een structurele, actieve en bestendige basis leggen voor een zonnestroomrevolutie. Om elke schijn van afhankelijkheid weg te nemen heeft de trekker van de op te richten stichting m.i.v. 14 januari 2002 zijn ontslag genomen.

Stormachtige groei in Duitsland

In navolging van het Deutsche Wirtschaftswunder ontstaat nu ook het Deutsche Solarwunder. Was er in 1999 nog ongeveer evenveel geïnstalleerd als in Nederland (9 MWp), inmiddels is de 125 MWp gepasseerd met alle economische bijkomstigheden. Duizenden banen in de installatiesector, een stormachtige groei in know how en de ene na de andere fabriek die uit de grond gestampt wordt.

In schril contrast daarmee staat de ontwikkeling in Nederland, waar volgens diverse ministeries de voorwaarden 'even gunstig zijn als in Duitsland'. Dat betekent dus dat de Nederlander minder om het milieu geeft óf de overheid maakt een denkfout.

Voor meer informatie zie: Photon; Das Solarstrom-magazin. nummer 1/2002 www.photon.de

Coördinatiepunt

Oprichting Stichting Zonnestroom Nu!

In de bijlage een opzet voor de op te richten stichting die een doorbraak in PV moet versnellen. Onderdeel van de activiteiten vormen lobby, kennisoverdracht, afstemming, coördinatie en initiëren van nieuwe PV-projecten. Daarnaast worden ook problemen bij PV-eigenaars aangepakt. Zo ontving iemand in Zoetermeer zijn EPR ter waarde van 10.000 euro niet, omdat de regeltjes niet klopten met de praktijk. De regel is per 1 januari 2002 aangepast, maar de kersverse eigenaar van het systeem heeft zijn EPR niet. Het zal je maar gebeuren! Zo werd in Bolsward opnieuw geen bouwvergunning verleend aan iemand die braaf zijn bouwaanvraag had ingediend. Mensen met dergelijk leed kunnen op dit moment praktisch nergens terecht, aangezien alle bestaande organen hun verantwoordelijkheid afschuiven.

Gerekend wordt ook op een donatie van manifestondertekenaars. Inmiddels hebben enkele partijen al morele en financiële steun toegezegd. Naarmate meer fondsen kunnen worden aangesproken, kunnen de activiteiten intensiever en invloedrijker worden.

Branchevereniging

In de afgelopen maanden is intensief overlegd met bestuur en leden van Holland Solar over de mogelijkheden en de wenselijkheid van een samenwerking of een integratie van activiteiten (met name het vervolg van het PV-Manifest en het PV-Platform). Er is geconstateerd dat het in het belang van de PV-branche is om versnippering te voorkomen. Daarnaast is echter duidelijk dat Holland Solar in zijn huidige vorm nog geen volledig geschikt vehikel is voor een actieve en ambitieuze PV-groep. Er is afgesproken dat er een voorstel wordt geformuleerd voor de structuur

en werkwijze van een branchevereniging, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alle wensen die door partijen zijn uitgesproken. Wim Sinke heeft deze taak op zich genomen en is daarmee inmiddels aan de slag.

WWW.TOP50SOLAR.NL

Hebt u uzelf nog niet ingeschreven voor dit prima initiatief en hebt u een goede website, doe dat dan snel. Uit de eerste resultaten blijkt dat de eerste inschrijvers een startersvoordeel hebben. Dat mede-initiatiefnemer MySolar al dagen met stip op één staat, wordt natuurlijk meteen onderzocht op betrouwbaarheid, zodra de nieuwe stichting draait... Vooralsnog is dit initiatief een verfrissende actie, die slechts steun verdient. Als alles goed werkt, kan de consument op deze wijze in de toekomst snel de meest informatie website vinden, hetgeen ten goede komt aan de één loket gedachte.

PV Bouwvergunningvrij

AMvB laat op zich wachten

De AMvB die de plaatsing van dakvullende PV-systemen bouwvergunningvrij moet maken is nog steeds niet in werking getreden. Waar het eerst 1 juli 2001 zou worden, gaf de staatssecretaris tijdens ons bezoek in juni aan het ministerie al aan dat het 1 januari zou worden omdat het nog door de Eerste Kamer moest. Begin december stelde hij dat het 1 april zou worden en de laatste berichten zijn dat het 1 juli 2002 wordt. Ambtelijke molens...

Ondertussen bereiken ons nog steeds berichten van welstandafdelingen die dakvullende systemen, die geheel voldoen aan de nieuwe voorschriften, toch afwijzen; waar diverse gemeenten al een voorschot nemen op de AMvB. Organisaties als Projectbureau MegaPV en Greenpeace raden particulieren daarom af een bouwvergunning aan te vragen. Een prachtig voorbeeld was een gezin in Bolsward dat netjes een aanvraag indiende voor 18 panelen. De aanvraag werd door welstand afgewezen, waarna de gemeente met een typisch Hollands compromis kwam: Er mochten 12 panelen op het dak. Een ambtenaar vroeg zelfs of de panelen niet op de tuinkant (noorden) konden worden geplaatst. Gevolg: de familie was duurder uit en het dak bestaat nu uit een vlak met een dakraam, een collector, panelen en een vlak met pannen, zodat niemand meer tevreden kan zijn. De nieuwe stichting i.o. heeft inmiddels de voorzitter van de welstandafdeling bereid gevonden tot nader overleg. Het eerste contact lijkt veelbelovend. Let wel: Tot op heden is nog niet éénmaal een PV-systeem verwijderd, terwijl het merendeel van de PV-systemen zónder bouwvergunning is geplaatst. Er zijn wat dat betreft talloze precedentes. Waaronder dus de 16 systemen met internationale bekendheid op De Groene Leguaan.